

ÅRSMELDING OG REKNESKAP

2014

ROGALAND BONDELAG

EN LØNNSOM PARTNER!

Felleskjøpet Rogaland Agder

www.fkra.no

Innhald

Årsmøtet – 2014	3
Styret og utval til Rogaland Bondelag – 2014.....	9
Næringspolitiske saker.....	10
Organisasjonssaker	26
Andre saker	32
Leiarane i lokallaga.....	40
Medlemsoversikt	41
Rekneskapen 2014	42

Framsdebilde:

Alf Slettebø frå Bjerkreim i "Kæ seie bonden".

*Bilde frå fotokonkurransen,
sendt inn av Synnøve Væien.*

Frå styret:

Brudd i Jordbruksforhandlingene

Året 2014 er blitt historie, og vil bli hugsa som året med godt og lagleg ver og med gode avlingar. Svine- næringa kom opp av bølgedalen og pelsdyrnæringa fekk nok eit tøft år.

Den norske landbrukspolitikken som er blitt utforma over generasjoner med vekslende politisk styring, er bygd på fire pillarar. Dei fire pilarane er importvernet, jordbruksavtalen, marknadsreguleringsrolla og lovregulering av eige- domsmarknaden.

Desse fire elementa har regjeringa sett under press, fordi dei strir imot den liberale ideologien om fri konkurranse både nasjonalt og internasjonalt. Regjeringa er i mindretal og må søkja støtte for endringar hjå andre parti. Makta ligg i Stortinget og me i Bondelaget må jobba for at landbruket får stor merksemd frå opposisjonen og støttepartia. Målet er i sikra lønsemd og auka norsk matproduksjon på norske ressursar. Det må skje på ein berekraftig måte som gir trygg og ærleg mat til alle.

Styret sitt arbeid i året som har gått, har naturleg vis dreidd seg mykje om politikk. Folk har mange rare oppfatningar om landbruket. Vår oppgåve er derfor å skapa betre forståing av det arbeidet me bønder faktisk driv med. Det er ikkje sjølvstakt at folk kan ha brød og mjølk på frukostbordet kvar dag. Sidan folk flest utanfor vår næring vert prega av utsegn og meiningar frå politikarar og samfunnsdebattantar, er det viktig for oss å retta innsatsen mot desse.

Listhaug uttalte at landbruket har eit imageproblem. Kreative personar vart inspirerte av Ylvisbrødrane og resultatet vart musikkvideoen «Kæ seie bonden». Filmen viste fram vår kvardag i fjøsdress og støvlar, med både humor og alvor. Lanseringa vart vist på NRK Dagsrevyen og musikkvideoen vart raskt spreidd på sosiale media samt nyheitsmedia som NRK, Aftenbladet, Dagbladet osv. Videoen har hatt over 300 000 visningar på YouTube, og i NRK Rogaland vart den kåra til den meste leste artikkelen for 2014 med 270 844 treff!

Eg vil takka initiativtakar til musikkvideoen, Bente Gro Slettebø, og alle dei andre som gjorde det mulig å produsere videoen. Filmen fekk fram eit viktig budskap med ein lett humoristisk vri. Ekstra kjekt vart det når Knut Storberget uttalte på Bondetinget at «Kæ seie bonden» hadde fått Ap til å vakna.

I haust sendte regjeringa eit forslag om å oppheva konsesjonslova og buplikta på høyring. Formålet med konsesjonslova er å oppnå eit effektivt vern om landbruket sine produksjonsareal og å sikra eit eigar- og bruksforhold som er mest gagnleg for samfunnet. 15 av dei 17 kommune i Rogaland som har levert høyringsuttale, seier nei til å oppheva konsesjonslova og buplikta. Det same gjer Rogaland fylkeskommune og fylkesmannen i Rogaland. Eg er svært glad for det store engasjementet den saka har hatt hjå lokalpolitikarane og for den massive motstanden det er mot å fjerna konsesjonslova. Eg

forventar at våre stortingsrepresentantar tek dette med seg når saka skal handsamast i Stortinget.

Eg vil takka lokallaga spesielt, som tek initiativ til møter og aktiviteter og stiller opp når det skal aksjonerast. Det sterke engasjementet blant medlemmane gir meg motivasjon til jobben som fylkesleiar.

Til slutt vil eg takka styret og tilsette på kontoret for godt samarbeid i året som er gått!

Med helsing
Ola Andreas Byrkjedal

Årsmøte i Rogaland Bondelag 2014

Årsmøte vart halde på Rica Maritim Hotel i Hauge-sund, 14. – 15. mars 2014. Møteleiar var Per Inge Egeland.

Korrigerings av deltakarliste:

Alle deltakarar vart registrert og ved møtestart var det 72 utsendingar frå 36 av 41 lokallag. Frå styret møtte alle 7 representantane, 3 medlemmar frå årsmøte i Norges Bondelag, to representantar frå RBU, ein representant frå RBK og to medlemmar av representantskapet i Norges Bondelag. Totalt var det 87 røysteføre. Frå Norges Bondelag deltok styremedlem Einar Frogner. I tillegg var det fleire gjester.

Godkjenning av innkalling og sakliste.

Fylkesleiar Ola Andreas Byrkjedal ønskte utsendingar, æresmedlem og gjester velkomne til årsmøte og gav ordet til møteleiar Per Inge Egeland, som refererte møteinnkalling og sakliste. Det var ingen merknader til møteinnkalling og sakliste. Møteleiar erklærte møtet for lovleg sett og gjorde møtet ope for pressa med høve til å lukka møtet dersom saker skulle tilsei det.

Til å skrive under møteboka vart følgjande valde:

Odd Sele, Bore Bondelag og Inga Steinsland, Bjoa Bondelag.

Til medlemmar i resolusjonskomité vart følgjande valde:

Leiar Kjell Andreas Heskestad, styret Arnstein Røyneberg, styret Marit Epletveit, Gjesdal Bondelag Øyvind Voilås, Egersund Bondelag Inga Steinsland, Bjoa Bondelag Sven Gil Westersjø, Hjelmeland Bondelag Are Hauge Braaten, kontoret – sekretær

Leiaren sin tale:

I talen til Ola Andreas Byrkjedal var tema blant anna følgjande:

- Bondelaget skal vera opent og utadvent, skapa verdiar gjennom debatt og innspel og kome med forslag på løysningar.
- Rogaland, viktig innan norsk matproduksjon, vi skal vera stolte av vår matproduksjon.

Frå venstre: Olav Sande, org.sjef, Per Inge Egeland, ordstyrar, Ola Andreas Byrkjedal, fylkesleiar.

- Landbruket i fylket er viktig for selssetting innan foredling.
 - Jordbruksforhandlingane 2013, takk for stort engasjement.
 - Vi skal vera stolte av å vera bønder.
 - Valet 2013, vår jobb var å få fram forskjellane mellom partia i landbrukspolitikken. Utfordrande med ny regjering og FrP statsråd som landbruksminister. Er bekymra for at det kan skje endringar som øydeleggjing som det har teke generasjonar å byggja opp.
 - Viktig med politikarkontakt, stortingsrepresentantane treng oppfølging.
 - Store prosjekt innan samferdsel. Må gje uttalar. Kva med å danna "korttidsgrunneigarlag" som knyt til seg spesialkompetanse innan jus og plan.
 - Beredskap. Det er politikarane sitt ansvar å sikra matforsyning og beredskap i landet. Vi treng eit beredskapslager i Norge! Gjennom FN – konvensjonen har kvart land forplikta seg til å sørgje for større matsikkerhet for eigne innbyggjarar.
 - Jordvern. Viktige område for matproduksjon er under press for utvikling til annan næring og til nye bustadar. Store verneinteresser på natur- og kultursida. Matjord treng juridisk vern.
 - Jordbruksforhandlingane 2014. Kva vil landbruksministeren: Forenkling, ikkje distriktpolitikk? Syne til komande jordbruksforhandlingar, skapa usikkerhet, vente og sjå haldning. Fylkeslaget sin uttale: Målsetting om eit aktivt landbruk over heile landet må ligge fast. Følgjande må prioriterast: økonomien i mjølkeproduksjonen, jordbruket må behalde effektiviseringsgevinsten, auke i pris på førkorn må kompenseras, betra ramevilkår for bruk av beiteressursane, frakttilskot avgjerande for landbruk over heile landet og Rogaland Bondelag vil rå frå omfordeling av midlar.
 - Familielandbruket FN har peika ut 2014 til å vera familielandbrukets år. Familielandbruket er viktig for berekraftig utvikling på landbygda og i matproduksjon.
 - Heilt avhengige av aktive lokallag, de gjer ein stor innsats i organisasjonen. "Me kjem lengst når vi dreg i lag"
- Etter leiaren sin tale var det premiere på film laga av infoutvalet ved Bente Gro Slettebø og Sigbjørn Hofsmo: *Kæ seie bonden*.
- På bakgrunn i leiaren sin tale, vart det opna for debatt. Følgjande hadde ordet i debatten:

Arnstein Røyneberg, helge Todnem, Arne Berge, Per Bergøy, Askild Eggebø, Arnstein Gilje, Odd Sele, Bjørn Friestad, Bente Gro Slettebø, Geir Pollestad stortingsrepr. frå SP.

Nokre punkt frå debatten:

- Ønskjer diskusjon på mjølkekvotestystemet, kva med felles kvotetak?
- Trur ikkje at distriktslandbruket vert lagt ned om ein hevje mjølkekvotene. Må behalda sonegrensene for kjøp, sal og leige. Betre ramevilkår innan mjølkeproduksjon
- Jordvern, må sterkare lut til! Vi er ved eit vegskilje. Dyrka jord har lågare vern enn strand og lynghei. Vi sit i glashus, 400 da matjord bygd ned på Kviamarka.
- Yrkesstolte bønder
- Jordbruksforhandlingane, må ikkje forhandle ned lønnsmda slik som det ble gjort for svin i fjor.
- Ros til ordføraren i Finnøy kommune for sitt engasjement innan landbruket.
- Bonden set og standard for utviklinga i landbruket
- Kva gjer vi for å styrka utdanninga i landbruket
- Nå – vente og sjå haldning
- Vi kan levere – økonomiske verkemiddel må på plass
- Pelsdyr, lite nemnd i debatten, viktig næring i bygdene
- Mjølkeproduksjonen er ryggrada i distriktslandbruket, Bondelaget må kjempe for struktur, avhengig av å vera heiltidsbonde.
- Familielandbruket, bærande.

Fylkesleiar Ole Andreas Byrkjedal oppsummerte og takka for gode diskusjonar.

Møteleiar takka for godt engasjement og gjekk vidare på saklista.

Sak 1: Årsmelding for 2013:

Nestleiar i styret Kjell Andreas Hestekstad gjekk gjennom årsmeldinga og kommenterte saker frå årsmeldinga.

Følgjande hadde ordet til årsmeldinga: Bjørn Friestad, Odd Sele og Arne Berge.

- God årsmelding.
- Leiarmøte i 2013 med besøk frå Nord Trøndelag var topp.
- Krav om lausdrift innan storfehold må oppretthaldast, fleksibel på mindre bruk.
- Årsmeldinga for 2013 vart samrøystes godkjent.

Sak 2: Rekneskapen for 2013

Orgsjef. Olav Sande gjekk gjennom rekneskapen for 2013.

Inga Steinsland og Gette Eidsen hadde ordet.

Kommentar på budsjettoverskriding på leiarmøte og om revisorgodkjenning av rekneskapen. Rekneskapen vert ført sentralt i Norges Bondelag og revidert i samband med revidering av NB sitt rekneskap.

Rekneskapen for 2013 vart samrøystes godkjent.

Sak 3: Innkomen sak.

Bondelaga i Dalane sende sak til årsmøte innan rett tid.

”Årsmøtet i Rogaland Bondelag 2014

Forslag til vedtak:

Fokus på effektiviserings prosent i jordbruksforhandlingane.

Det er 3 hovudfaktorar som påverkar brutto inntekt, prisar, overføringar og effektiviseringsgevinst. Årsmøtet i Rogaland Bondelag vedtek å arbeide for at effektiviseringsprosenten blir satt på dagsorden i organisasjonen på linje med priser og overføringar. Og kreves fjernet frå kravet til Staten frå Bondelaget.

Grunngjeving:

Mange gardsbruk har dei siste åra auka produksjonen og utnytta garden maksimalt, både bygningar og jord. Og det er ikkje mogleg å auke produksjonen eller effektiviteten, disse får då ikkje vera med på heile effekten av jordbruksforhandlingane. Dei som investerer og aukar produksjonen har som regel store finanskostnader og treng av økonomiske grunner å behalde effekten av effektivisering sjølv. Den nye regjeringa har sagt at me skal auka den norske matproduksjonen, og då må me ha alle med på laget.

Driftsgranskingane viser høg avgang av gardsbrukarar. Ein av hovudårsakane er svak økonomi i Næringa. Dette går imot følgjande mål:

- Produsera mest mogleg mat på norske ressursar.
- Oppnå lønns og arbeidsvilkår på nivå med samfunnet elles.
- Høgaste mulig sjølvforsyningsgrad.

Bondelaga i Dalane”

Styret i Rogaland Bondelag behandla saka og hadde følgjande forslag til vedtak til årsmøte:

Forslag til vedtak

Styret i Rogaland Bondelag syner til saksutgreiing og kan ikkje tilrå årsmøte å støtte kravet om å utelate effektiviseringsprosenten i talgrunnlaget for jordbruksforhandlingane ut frå følgjande:

- Talgrunnlaget som Budsjettnemnda legg fram til jordbruksforhandlingane er eit felles utgangspunkt for faglaga og staten. Utan grunnlagsmateriale som ein er samde om kan det ikkje verta forhandlingar.
- Jordbruket effektiviserer og må synast i talmaterialet på lik line med annan inntekts-, kostnads- og utviklingstrekk i samfunnet.
- Det er prinsipielt feil å binde Norges Bondelag sitt forhandlingsutval opp i enkeltmoment.

Saksutgreiing:

Saka som Bondelaga i Dalane tek opp er ei viktig problemstilling i landbrukspolitikken.

I følgje verdiskapingsrapporten for landbruket i Rogaland som NILF utarbeida i 2012 kjem det fram at talet på jordbruksbedrifter er gått frå 5 977 i 2000 til 4753 i 2010, noko som er ein reduksjon på 1224 jordbruksbedrifter. I 2010 søkte 5 693 produksjonstilskot og i 2010 var det 4 657 søkjarar, noko som er ein reduksjon på 1036. Dette er med å gje ein peikepinn på effektiviseringa i rogalandsjordbruket. Matproduksjonen har ikkje vorte redusert i denne perioden.

I dei seinare åra har tala frå Budsjettnemnda lagt til grunn ei årlig effektivisering på om lag 4%. Denne gevinsten har landbruket (bondelaget og småbrukarlaget) i sitt kravdokument krevd at landbruket skal behalda denne gevinsten. I forhandlingane for 2013 utgjorde dette om lag kr 470 mill. I forhandlingsresultatet fekk vi kr 740 mill som såkalla nivåheving, ein del av effektiviseringsgevinsten er putta inn i dette beløpet utan at ein kan talfesta det.

Forslaget frå Bondelaga i Dalane kan vera relevant som grunnlag for diskusjon kva ein vil med norsk landbruk.

Om utarbeiding av kravdokument og i forhandlingane:

For at staten og faglaga skal ha same utgangspunkt i talmateriale føre forhandlingane legg Budsjettnemnda fram sine utrekningar og berekningar. Rapportar frå blant anna rekneskapskontor og Statistisk sentralbyrå er viktige grunnlagsdokument i vurderingane til

Budsjettnemnda sitt arbeid. Det er grunnleggjande for heile forhandlings-systemet at ein har same utgangspunkt i talmaterialet i samband med førebuing og gjennomføring av forhandlingane. I dette talmaterialet vil effektiviseringa i landbruket koma fram og må visast i talgrunnlaget. Alle tal som vedkjem utviklinga i landbruket må visast. Det er effektivisering, rentenivå, leasing-kostnader, kostnadsutvikling og inntekter ut over/under berekna utvikling innan dei fleste produksjonar vurdert. I budsjettnemnda er både faglaga og staten representert.

Ut frå dette kan ikkje styret i Rogaland Bondelag tilrå at ein utelet utviklingstrekk som grunnlag for jordbruksforhandlingane. Kor stor grad ein får behalda effektiviseringsgevinsten i landbruket er og må vera ein del av jordbruksforhandlingane.

Følgjande hadde ordet til saka: Geir Olav Tysland, Øyvind Voilås, Ola Andreas Byrkjedal, Bjarne Undheim.

Votering:

Forslag frå Bondelaga i Dalane fekk 8 stemmer.

Forslaget frå styret i Rogaland Bondelag vart vedteke.

Styremedlem i Norges Bondelag Einar Frogner hadde innlegg på følgjande tema: "Ny regjering, Ny politikk?"

Følgjande tema vart blant anna tatt opp i hans innlegg:

- Vårt samfunnsoppdrag: Behov for auke i matproduksjonen
- Norge er våtare, kaldare, brattare, meir avsides og dyrare enn andre land
- Korleis vil klimaendringane påverke verdas matproduksjon
- Jordgrabbing, land kjøper store jordbruksareal i andre land / kontinent.
- Handel / eksport av korn utgjør liten del av forbruket i dei fleste land.
- Auke i norsk matproduksjon
- Import av landbruksvarer har ein verdi på kr 40 mrd. Eksport for 5 mrd. Importen var i år 2000 om lag kr 17 mrd, i 2011 kr 40 mrd. Eksport har vore stabil i same tidsrom.
- Norsk matproduksjon har vore stabil frå 1990 og fram til nå. Kva grep må ein gjer for å auke norsk matproduksjon.
- Kornarealet i vårt land er redusert med 845 000 dekar frå 1991 til 2013.
- Jordbruksavtalen, kva skjer med budsjettoverføringane – kva nivå kan

ein venta seg? Kva gjer støttepartia Venstre og Kristeleg Folkeparti?

- Vi har mindretalsregjering – Stortinget er viktig!
- Krevjande landbrukspolitisk situasjon
Sentrale deler av politikken i spill
 - Juridiske verkemiddel. – jordvern og eigedomspolitikken
 - Importvern
 - Inntekt. Jordbruksforhandlingane, - tilskott / overføringar. Prisar, marknad
Investeringsverkemiddel, skatt.
- Marknadsbalansering
- Regjeringa vil forenkle. Må utgreie konsekvensane først.
- Tilpassa strukturen til Norges topografi og ikkje forsøke tilpasse Norge til ein "ønska struktur." Landbruk i heile landet.
- Mjølkeprodusentane, 66% av føretaka er under landsgjennomsnittet på 24 mjølkekyr.
- Korn og kraftfôr. Korn- og kraftfôrpolitikken er eit viktig landbrukspolitisk verkemiddel for å utnytte areala best mogleg.
- Forhandlingane 2014
 - Kor mykje skal vi krevja?
 - Kva med fordelinga mellom pris og budsjett?
 - Korleis skal kravet innrettas?
 - Kva kan "forenklast"?
 - Skal vi ha ein "smerteterskel"?
- Fotosyntesen – er og blir den einaste fornybare og reelle verdiskaping!
Etter Einar Frogner sitt innlegg hadde følgjande ordet:

Bente Gro Slettebø, Anders Ueland, Bjørn Friestad, Arne Berge, Kåre Søyland, Torgeir Kinn, Bernt Palle Nærland, Geir Erik Anestad, Anne Lise Kindingstad, Gabriel Joa, Arnstein Røyneberg, Geir Heggheim, Sveinung Svebestad, Bjarne Undheim, Jakob Eskeland,

Nokre punkt frå debatten:

- Stå på krava! Landbruket må stå samla.
- Skattelette – farleg veg med skattelette, er dei som avvikle som nytte godt av dette.
- Gamle driftsbygningar, 50% er tome, næringa må finna løysning på dette.
- Omfordeling er bannlyst.
- Eggproduksjon, vi får avtaleproduksjon dersom konsesjonsgrensa vert hevja. Eggproduksjon må ha marknadsbalansering.
- NB bør ha ein klar strategi og vera offensive.

Bente Gro Slettebø, Bjerkreim Bondelag.

- Må få til ei avtale, må stå samla uansett produksjon, ikkje splid mellom produksjonar.
- Jordvern er ikkje for bonden sin del.
- GMO fritt soya. Ekstrarekninga for GMO fritt er eit samfunnsansvar.
- Marknadsregulering, kva kjem ut av ein gjennomgang?
- Fraktordningane er dei mest målretta i distriktslandbruket.
- Må stimulera til produksjon av storfe og lam.
- Passiv drift svarar seg i dag, må endringar for å få betre drift på jord.

Einar Frogner takka for mange gode innlegg i debatten, han fekk mange gode innspel med seg.

La oss håpe at kunnskap og fakta vil ligge til grunn i utforminga av landbrukspolitikken.

Temaforedrag:

Dagleg leiar i Vindaffjordbonde as Frank Robert Abelsest hadde eit flott, engasjerande og motiverande innlegg om å vera bonde, kvifor vera stolt og korleis motivera kvarandre.

Lukka møte:

Årsmøtet vart lukka. Det er årsmøteutsendingane og tilsette på kontoret som deltek på denne type lukka møte. Einar Frogner orienterte om aksjonsplanar i førekant av jordbruksforhandlingane og moglege aksjonsformer lokalt, i fylka og sentralt. I ordsките etter innlegget kom det fram synspunkt som fylkeslaget vil ta med seg i den vidare planlegginga.

Slutt første dag.

Lisa Breiland, styremedlem i Rogaland Bondelag Sonja Herikstad, styremedlem i Rogaland Bondelag, Kjell Andreas Heskestad, nestleder i Rogaland Bondelag

Middag om kvelden

Signe Henriksen vart utnemnd til Æresmedlem i Rogaland Bondelag for sitt gode arbeid for fylkeslaget og rogalandsbonden. Ho har vore tilsett på kontoret i 33 år. I alle desse åra har Signe vore ein svært god tilretteleggar for arbeidet med å betra ramevilkåra for rogalandsbonden og eit styrka organisasjonsapparat i Bondelaget og Bygdeungdomslaget.

Gjesdal Bondelag vart utnemnd til årets lokallag i Rogaland for arbeidsåret 2013. Prisen er ei møteklubbe med inngraving og eit pengebeløp på kr 5000,- Gjesdal Bondelag vert nominert til årets lokallag nasjonalt, den prisen vert delt ut på Norges Bondelag sitt årsmøte.

Leiar i Valkomiteen Sigmund Slettebø takka for eit godt og triveleg måltid.

Dag 2

Leiar i resolusjonskomiteen Kjell Andreas Heskestad la fram foreløpig forslag til resolusjon frå årsmøtet. Tema på resolusjonen har bakgrunn i FN sitt år om Familielandbruket.

Komiteen arbeider vidare med resolusjonen på bakgrunn i innspel.

Til Sak 4 og Sak 5

Etter forslag frå Judit Vikingstad gjorde Årsmøte følgjande vedtak: Arbeidsplanen skulle behandlast før Budsjett.

Sak 5. Arbeidsplan for Rogaland Bondelag 2014 – 2015.

Styremedlem i Rogaland Bondelag Lisa Breiland gjekk gjennom forslag til arbeidsplan for komande arbeidsår.

Følgjande hadde ordet til arbeidsplanen: Per Bergøy, Andreas Eikeland, Judit Vikingstad, Helge Todnem, Inga Steinsland, Bente Gro Slettebø, Helen Bergeesen, Elisabeth K. Nesheim, Arnstein Røyneberg, Bjørg Seldal, Arne Berge.

Moment som kom inn:

- HV – ordninga: Korleis skaffe avløysar fleire dagar midt i veka. Bør bonden sine ressursar verta brukt på garden innan matproduksjon.
- Ønskjer strategiplan for Rogaland Bondelag lagt fram i saka.
- Frukt og grønt i butikk er viktig.
- Arbeide for eige fagbrev innan frukt og grønt i butikk.
- Oppfordre til å lage film innan matberedskap
- Fleire aktive kvinner i bondelaget.
- Omdømmebygging, meir synleg arbeid.
- Støtte betre opp om pelsdyrnæringa.

Helge Todnem hadde følgjande forslag:

Rogaland Bondelag arbeider for å om mogleg å få til eige fagbrev for dei som er ansvarlege for frukt og grønt avdelingane i butikk.

Vedtak: Oversendt styret for vidare behandling.

Inga Steinsland hadde følgjande forslag: Oppfølgjar til filmen "Kæ seie bonden"

Få fram at verden treng 60% meir mat om 50 år, at matproduksjonen går ned med 2% årleg på grunn av klima og mangel på vatn.

Ein film innan matsikkerhet få fram følgjane visuelt ved lite mat i landet.

Kulturlandskap som forsvinn.

Vedtak: Oversendes styret for vidare behandling.

Arbeidsplan for Rogaland Bondelag 2014 – 2015 vart lagt fram for votering.

Vedtak: Arbeidsplan vart samrøystes godkjent.

Sak 4: budsjett for 2014

Org. sjef Olav Sande la fram forslag til budsjett for 2014.

Vedtak: Forslag til budsjett vart samrøystes godkjent.

Landkreditt, ved Stein Pettersen og Trond Lode orienterte om si bankdrift og avtale med Norges Bondelag.

Opplysningskontoret for kjøt og egg orienterte om sitt arbeid innan meir bruk av kjøt og egg. Framført av marknadssjef for bransjeutvikling Even Nordahl og marknads og utviklingssjef Tonje G. Svarheim.

Sak 6: Val

For å få ein oversikt på kor mange de-

legatar med stemmerett som var til stades, vart det teke oppteljing. Det var 84 delegatar med stemmerett.

Leiar i valkomiteen Sigmund Slettebø orienterte om arbeidet i komiteen og la fram forslag frå valkomiteen. Innstillinga er samrøystes, med unntak i første vararepresentant til styret der innstillinga var mot ei stemme i komiteen.

1. Leiar for eit år:

Etter forslag frå valkomiteen vart Ola Andreas Byrkjedal, Gjesdal Bondelag attvald som leiar med 81 stemmer. 2 blanke stemmer.

2. Val av to styremedlemmar for to år:

Forslag frå valkomiteen.

Representant frå Jæren:

Sonja Herikstad Skårland, Time Bondelag
Vart vald med 81 stemmer. 2 blanke.

Representant frå Dalane:

Kjell Andreas Heskestad, Lund Bondelag
Vart vald med 84 stemmer.

3. Nestleiar for 1 år:

Forslag frå valkomiteen: Kjell Andreas Heskestad. Vald med akklamasjon.

4. Tre varamedlemmar til styret for 1 år:

Valkomiteen sitt forslag:

1. Arnstein Røyneberg, Sola Bondelag. Vald med akklamasjon.
2. Tor Inge Eidesen, Skåre Bondelag. Vald med akklamasjon.
3. Guttorm Gudmestad, Rennesøy Bondelag.

Som motkandidat til Guttorm Gudmestad vart Inga Steinsland, Bjoa Bondelag foreslått. Ved avstemming fekk Inga Steinsland 56 stemmer, Guttorm Gudmestad fekk 23 stemmer, 2 blanke stemmer og 3 stemmer vart forkasta. Inga Steinsland vart vald til 3. vararepresentant til styret.

5. Seks utsendingar til årsmøte i Norges Bondelag:

Forslag frå valkomiteen.

Frå Nord Rogaland:

Tor Inge Eidesen, Skåre Bondelag

Frå Ryfylke:

Lisa Breiland, Finnøy Bondelag

Frå Jæren:

Sonja Herikstad Skårland,
Time Bondelag

Jan-Arild Anda, Klepp Bondelag

Marit Epletveit, Gjesdal Bondelag

Frå Dalane:

Kjell Andreas Heskestad, Lund Bondelag
Alle valde med akklamasjon.

6. 11 vararepresentantar til årsmøte i Norges Bondelag:

1. Inga Steinnes, Bjoa Bondelag
2. Bente Gro M. Slettebø, Bjerkreim Bondelag
3. Guttorm Gudmestad, Rennesøy Bondelag
4. Lenita Salte, Varhaug Bondelag
5. Egil Byberg, Forsand Bondelag
6. Jostein Sleveland, Helleland Bondelag
7. Svein Helge Høyvik, Tysvær Bondelag
8. Martin Folkvord, Sandnes Bondelag
9. Morten Dale, Karmøy Bondelag
10. Åsbjørn Høyland, Nærbø Bondelag
11. Olav Sande, Organisasjonssjef.

Alle valde med akklamasjon.

7. Val av ordstyrar og vara for leiarmøte i 2014 og årsmøte i 2015.

Forslag frå valkomiteen:

Per Inge Egeland, Hjelmeland Bondelag
Varaordstyrar:

Forslag frå valkomiteen:

Sigmund Slettebø, Eigersund Bondelag
Begge valde med akklamasjon.

8. 4 medlemmer med vararepr. til valnemnda for årsmøta i 2014 og 2015

Frå Jæren:
Sven Martin Håland, Sandnes, ny
Sigmund Rangen Varhaug, ikkje på val
Vara: Sigmund Wiig, Orre, ny
Vara: Jone Fosse, Time, ikkje på val

Frå Dalane:

Sigbjørn Andreas Hofsmo, Lund, ny
Svein Roald Tengesdal, Bjerkreim, Ikkje på val
Vara: Ole Kristian Rundevold, Helleland
Vara: Gaute Urdal, Sokndal, ikkje på val

Frå Ryfylke:

Björg Hauge, Hjelmeland, ny
Gerd Johanne Bøe, Fogn, ikkje på val
Vara: Svein Levik, Forsand
Vara: Olav Dysjaland, Rennesøy, ikkje på val

Frå Nord-Rogaland;

John Egil Frøystad, Skåre, attval
Jørn Apeland, Sandeid, ikkje på val
Vara: Norleif Fjellheim, Skjold, attval
Vara: Kjell Thomas Kirketeig, Ølen.
Ikkje på val

Bjørn Friestad frå Søre Hå Bondelag.

9. Leiar og nestleiar i valnemnda;

Leiar: Sigmund Rangen, Varhaug, ny
Nestleiar: John Egil Frøystad, Skåre, ny

Ordet fritt – helsingar

Nils T Bjørke, leiar i Norges Bondelag, på telefon gratulerte med vellykka film.

Olav Varhaug frå Rogaland Bygdeungdomslag takka for godt samarbeid og spesielt med Signe Henriksen på kontoret. Ho fekk overrekket gåve for godt arbeid i mange år.

Helge Todnem, Randaberg Bondelag inviterte til avduking av jordvern-bauta på Randaberg søndag 27. april kl 14.00.

Per Inge Egeland leiar i Norsvin Rogaland og Geir Heggheim, leiar i Norsvin takka for godt samarbeid og ønskte lukke til med jordbruksforhandlingane.

Fylkesleiar Ola Andreas Byrkjedal avslutta årsmøte med å takka for tilliten for eit nytt år som leiar. Han såg fram til fortsatt godt samarbeid med lokallaga og oppmoda dei til innspel og gode aktivitetar for å setja landbruket på kartet.

Resolusjon fra årsmøtet i Rogaland Bondelag 2014, familiejordbrukets år

FN har oppnevnt 2014 til det internasjonale året for familiejordbruk. Dette er en heder til den norske formen for jordbruk. Familiejordbruk har gjennom generasjoner vist seg å være den mest effektive driftsformen. Den gir ekstra motivasjon til stadig forbedring, og ressursene på gården blir utnyttet optimalt.

- For å ta vare på familiejordbruket må regjeringa ta ansvar for å:
 - Sikre stabile rammevilkår i hele landet, slik at unge vil ha jordbruket som levebrød.
 - Innse at matjorda er en avgjørende ressurs, og ivareta jorda til matproduksjon for befolkningen. Husk at kun 3 % av Norges areal er egna til matproduksjon, derfor trenger vi et effektivt vern av matjorden.
 - Sikre deleforbudet, bo- og driveplikten, slik at jorden blir eid av bonden som driver den.

Bilde fra fotokonkurransen, sendt inn av Hildegunn Mydland.

Resolusjon frå årsmøtet i Rogaland Bondelag 2014, "kva seier bonden?"

- At Noreg har mat til eigen befolkning er Stortinget sitt ansvar. Bonden er reiskapen til å dyrka mat på norsk jord.
- Timeløna til bonden har vore for låg over lang tid. Det er det største problemet i landbruket.
- Me har lite matjord. Det er det største problemet i Noreg. Der for treng me produksjon i heile landet, både høgt og lågt.
Noreg er annleislandet. Det krev mykje arbeid for å dyrka mat her. Derfor kan ikkje alle norske gardar vera store gardar.

Styret og utval i Rogaland Bondelag

Styret:

Ola Andreas Byrkjedal
Kjell Andreas Heskestad
Sonja Herikstad Skårland
Lisa Breiland
Jan Idar Haugen
Ann Elisa Mæle (RBK)
Elin Egeland Roda (RBU)
1.v.m. Arnstein Røyneberg
2.v.m. Tor Inge Eidesen
3.v.m. Inga Steinsland

Informasjonsutvalet:

Kjell Andreas Heskestad
Bente Gro M. Slettebø
Lisa Breiland
Sigbjørn Andreas Hofsmo
Svein Ståle Kolstø

Grøntutvalet:

Ståle Runestad
Ola Sunde
Terje Pundsnes
Odd Sele
Arne Vagle, Jæren Forsøksr.

Jordvernutvalet:

Gette Eidesen
Torgeir Kinn
Arnstein Røyneberg
Erik Thoring, Naturvern i Rog
Hans Aarsland, Jordv.f. Rogaland

Verveutvalet:

Geir Oluf Hareland
Solveig Øie
Kjell Andreas Heskestad

U-landsutvalet:

Elisabeth K. Nesheim
Terje Øen, TINE M. Sør BA
Synnøve Jørgensen
Kari Rege Nilssen

Samarbeidsrådet:

Olav Røysland
Ola Andreas Byrkjedal
Hanne Våland
Askild Eggebø
Gabriel Joa
1.v. Anfinn Rosnes/ Morten Malmin fra
desember?
2.v. Lodve Håland
3. v. Reidun Oline Skadsem

Bak: Are Hauge Braaten, Jan Idar Haugen, Arnstein Røyneberg, Olav Sande, Kjell Andreas Heskestad, Fremst: Ola Andreas Byrkjedal, Lisa Breiland, Sonja Herikstad, Marianne Osmundsen Bø.

Samarbeidsutvalet RB/GJ.:

Ola Andreas Byrkjedal
Kjell Andreas Heskestad
Olav Sande
Gjensidige Forsikring:
Torbjørn Bø

Æresmedlem i fylkeslaget:

Einar K Time Stavanger
Bjarne A Undheim., Time
Karl Brådle, Bjerkreim
Svein Helge Harbo, Nærbø
Signe Henriksen, Strand.

Utsendingar til Norges Bondelag sitt årsmøte:

Ola Andreas Byrkjedal, Gjesdal
Kjell Andreas Heskestad, Lund
Jan Idar Haugen, Skjold
Lisa Breiland, Finnøy
Sonja Herikstad Skårland, Time
Jan-Arild Anda, Klepp
Arne Berge, Time
Jarle Ravnås, Strand
Inga Steinsland, Bjoa
Marit Epletevit, Gjesdal
Tor Inge Eidesen, Skåre
Bente Gro M. Slettebø
I tillegg møtte Arnstein Røyneberg på årsmøtet som 1. vara til styret i Norges Bondelag.

Næringspolitiske saker

Innspel til jordbruksforhandlingane 2014.....	10
Aksjonar i samband med brotet i jordbruksforhandlingane	14
Gårdsbesøk hos Lisa Breiland	15
Jordvernaksjon på Frøyland.....	15
Landbruksdag i Vindafjord	16
Jordvernkonferansen - i ord og handling	16
Aksjonsdag på Kvadrat.....	17
Forskrifter om produksjonstilskot og avløysartilskot.....	17
Regionalt tiltaksprogram for Vassregion Rogaland 2016 – 2021.....	18
Krav om oppstalling av storfe	20

Innspel til jordbruksforhandlingane 2014

Utalen frå Rogaland Bondelag er på grunnlag i uttale frå 25 lokallag, uttale frå grøntutvalet og 10 ulike organisasjonar. Alle uttalar er lagt fram for styret. I tillegg har styret hatt samrådsmøte med landbruksrelaterte organisasjonar.

Generelt

Rogaland er eit av dei fremste landbruksfylka med om lag 20% av dei grøvførbaserte dyreslag og om lag 30% av dei kraftførbaserte dyreslag i landet. Vidare har vi om lag 10% av landet sitt jordbruksareal og 30% av innmarksbeite. Kornproduksjonen i Rogaland er ubetydelig i forhold til bruken av fôrkorn, det meste vert tilført frå andre deler av landet, eller ved import.

Innanfor veksthusnæringa står tomatproduksjon sterkt med om lag 85% av landet sin produksjon og agurkproduksjonen i fylket står for om lag 30%. Grønsak på friland er i område av fylket dominerande.

Strukturrasjonaliseringa i landbruket held fram i fylket. I 2010 var det 4657 søknader om produksjonstilskot og i 2013 var det 4401 søknader. På tre år var det ein reduksjon på 256 søknader, ein årlig nedgang på om lag 2%. Det er i fylket regionale forskjellar på strukturrasjonaliseringa / reduksjon av søknader på produksjonstilskot.

Etter valet og ny regjering med Høyre og Fremskrittspartiet i førarsete er det med spenning vi ser fram til årets jordbruksforhandlingar. Lokallaga er avventande.

Vil Fremskrittspartiet med sin landbruksminister få gjennomslag for sin politikk?

Vil støttepartia KrF og V vera harde nok med å stilla krav i førekant av forhandlingane, eller er det saker som er framforhandla som er viktigare på vekt-skåla enn landbruket og auka matproduksjon?

Det er lenge sidan usikkerheita er så stor som nå.

1. Målsetting om eit aktivt landbruk over heile landet må stå fast!

Dette vil Rogaland Bondelag prioritera:

- Økonomien i mjølk - og kjøtproduksjon må betrast.
- Jordbruket må behalde effektivitetsgevinsten
- Ein auke i målprisen på fôrkorn må kompensera blant anna med prisen nedskrivning/ kvalitetstillegg.
- Ramevilkåra innan beitebruk må betrast
- Frakttilskot er avgjerande for landbruk i heile landet
- Rogaland Bondelag vil gå mot omfordeling av midlar.

2. Pris

Innanfor dagens WTO avtaleverk er det avgrensingar i bruken av målprissystemet.

Storfe, egg og lam er tatt ut av målprissystemet og Nortura fastsett ein referansepris ut frå marknaden. Produkta er med i marknadsreguleringsordninga. Kyllingproduksjon er i dag ein produksjon som har avtale med mottakar/slakteri og er utanom marknadsreguleringsordninga.

I dag har vi målpris på følgjande produkt:

- Mjølk
- Gris
- Korn

Innspel på auke i målpris:

Mjølk:

Ku

Mjølkeproduksjon er den viktigaste produksjonen for aktivt landbruk i heile landet. Signala frå lokallaga er at denne produksjonen må løftast økonomisk.

Tine SA er marknadsregulator og har eit stort ansvar med å ta ut rett i pris i marknaden og at meieridrifta er optimal slik at målpris kan nåast. Eigarane må stille krav til effektiv drift og forventningane med fastsetting av målpris er og eit insitament/ krav til optimal drift.

Det er forventning om ein auke i målprisen på kumjølk på 20 øre pr liter.

Geit:

Forholdstalet på mjølkekvota for geitemjølker sett til 0.98.

Målpris på geitemjølke bør hevjast med 20 øre pr liter.

Svin:

Det er i dag eit stort overskot av grisekjøt. Pris til produsent er om lag kr 2,- under målpris og avgifta til omsetningsrådet / marknadsregulering er om lag kr 2,- , alt pr kilo. Økonomien i griseproduksjon er anstreng for svært mange produsentar. Det er viktig å få marknadsbalanse i næringa. Kraftfôrprisen har auka meir enn forutsett i førre avtale på grunn av høgare pris enn forventa på importerte kraftfôrråvarer.

Uendra målpris. Ein auke i kraftfôrprisen må dekkast inn gjennom prisnedskrivning

Korn:

Kornproduksjonen i Rogaland er låg og det er ein villa landbrukspolitik. I fylket vert det meste av råstoffet til kraftfôrindustrien importert, enten frå andre regionar i landet, eller med import frå utlandet. Legitimiteten for kraftfôrkrevjande produksjonar er høgt innslag av norske råstoff. Kornproduksjonen i Norge må aukast i dei område av landet som er best eigna for kornproduksjon. Innretninga til produsentpris må i størst mogleg grad fremja god kvalitet på levert korn.

Kornproduksjonen gis eit løft på målpris som minst dekkjer auka kostnader.

3. Budsjettoverføringar

Det er stor usikkerhet omkring nivå på budsjettoverføringane føre årets jordbruksforhandlingar. Kven sin politikk vert ført, H - eller FrP politikk og kor stor påverknad har KrF og V?

Om storleiken på overføringane står fast, vil det verta omrokkingar i distrikt - og strukturprofil?

• Tak på utbetaling av produksjonstilskot

Det er eit tak på årlig utbetaling av produksjonstilskot for husdyr på kr 280.000,-

For bruk med fleire produksjonar, kombinasjonsbruk, er det fleire som kjem opp i taket for utbetaling. Produksjonstilskot er ein viktig del av inntekta og grensa for årlig utbetaling av husdyrtilskot bør hevjast.

Bilde fra fotokonkurransen, sendt inn av Kjell Andreas.

• Prisedskrivning på korn

Om målpris på korn ska hevjast må det kompenseras med til dømes pristilskot. I egg - og svinenæringa er det i dag ikkje rom for ein auke i kraftfôrkostnadane.

• Beitetilskot

Auka matproduksjon på norske ressursar må vera ei målsetting. Store beiteressursar kan i dag nyttast betre, det gjeld både på utmarksbeite og innmarksbeite. Auka beitedrift kan ein nå ved fleire tiltak:

- Beitetilskot pr dyr
- Tilskot til organisert beitedrift for storfe og småfe.
- Omregningsfaktoren for bruk av kulturbeite/innmarksbeite må hevjast frå 0,6 til 0,7.
- Reduser krav om minimum 16 veker beitetid i sone 1 – 4 til 12 veker beitetid.

I år med store nedbørsmengder kan ein ikkje av agronomiske grunnar/ grasstruktur ha dyra ute på beite i så lang tid samanhengande som 16 veker. Ut frå varsla klimaskifte vil år med store nedbørsmengder verta meir normalt enn unntaksvis. Krav om samanhengande beitetid bør reduserast til 12 veker i alle sonar.

• Frakttilskot

Fraktutjamning er eit avgjerande tiltak for utjamning av fraktkostnadane i landbruket. Desse midlane vert nytta målretta inn i distriktslandbruket som ein kostnadsreducerande faktor som alle aktive brukarar får ta del i.

- Ordninga med frakttilskot, inga næring unntake, må vidareutvi-

klast for å oppretthalda eit landbruk i heile landet.

• Investeringsmidlar

- Investeringsbehovet er stort i landbruket. For å oppgradere bygningsmassen, spesielt innan mjølkeproduksjonen, er det behov for stor kapitaltilgang. Rama på investeringsverkemiddel som investeringstilskot og rentestøtte må aukast.

• Innretning av verkemiddel i forhold til struktur/utflating.

Det er gjennom fleire år utvikla eit finmaska nett av verkemiddel som omfatte både store og mindre bruk. Det finns ingen region, ei heller i Rogaland, der det er avgjerande med strukturverkemiddel for å ta del i inntektsutviklinga i landbruket. Dei område i landet som sakke mest akterut på manglande strukturverkemiddel er familiebruk / mindre gardsbruk i sone 0, der det meste av inntekspotensialet er på pris. Kulturlandskapstilskotet får alle brukarar ta del i uavhengig av so-neplassering.

• Innretning av verkemiddel i forhold til distrikt

Skal ein oppretthalda landbruk i heile landet er det avgjerande at ulike vekstvilkår, geografi og avstand til marknaden vert utlikna med målretta rametilskot. I Rogaland er 57% av matproduksjonen i sentrale område (0 sona), men 43% av matproduksjonen er

i område med ramevilkår spesielt for distrikta. Skal matproduksjonen oppretthaldast på dagens nivå, eller aukast i takt med befolkningsveksten er eit landbruk i heile landet avgjerande. Rogaland Bondelag vil ikkje endre på dagens innretning i forhold til distrikt.

4. Forenkling

Dei store ordningane innan ramevilkår til landbruket som til dømes produksjonstilskot er ikkje kompliserte. Dei er målretta og treff målgruppa.

SMIL ordninga har ei rame på om lag kr 225 mill. Rogaland Bondelag meiner desse midlane skal gå til aktive bønder. For å søke om tilskot gjennom SMIL ordninga må søkaren levere søknad om produksjonstilskot eller eige areal som vert nytta til matproduksjon.

Landbrukspolitikken og verkemiddelbruken vert også påverka av internasjonale avtalar som til dømes WTO og EU/EØS. Alle endringar som er tenkt gjennomført må kvalitetssikrast opp mot internasjonalt regelverk i WTO systemet og andre aktuelle handelsavtalar.

5. Korn – og kraftfôr

Norsk kornproduksjon er avgjerande for ein berekraftig matproduksjon på kraftfôrkrevjande dyreslag. Kornarealet har vorte redusert med om lag 380 tusen da sidan år 2000.

Rogaland Bondelag meiner kornproduksjonen i landet må hevjast, både på areal og avling. Som i andre produksjonar må det lønne seg å produsere korn med høg kvalitet. Kvalitetsbetaling må vidareutviklast. Innanfor storfe er det utvikla stimulerings – og kvalitetsbetaling som vert utbetalt i samband med slakteoppgjæret. Denne ordninga bør ein sjå om kan utviklast i kornproduksjonen.

Ein auke i målpris på fôrkorn vil påverke innteninga til produsentar med kraftfôrkrevjande produksjonar. Auka fôrkostnader må dekkast inn med prisnedskriving på korn.

6. Næringsutvikling og kapitaltilgang

Investeringsvirkemiddel.

Bedriftsretta midlar har ei rame på kr 528 mill.

Det er behov for store investeringar spesielt i mjølkesektoren. Det kjem av krav gjennom forskrift, som til dømes krav om lausdrift og nye teknologiske

løysningar som ikkje kan tilpassast i eldre driftsbygningar. Dette krev store investeringar i næringa. Rama for tildeiling av investeringsstøtte og rentestøtte som vert forvalta gjennom Innovasjon Norge må hevjast monaleg. Taket på kr 1. mill. i investeringsstøtte bør hevjast, maktsgrensa på 30% av kostnadsoverlag bør behaldast.

I samband med investering i nybygg er det dei første driftsåra som er mest økonomisk kritiske. I dag vert rentestøtte fordelt over 15 år. Det bør vera mogleg å korta denne tida ned mot til dømes 7 år utan at det totale støttebeløpet vert redusert.

Investeringstøtte og rentestøtte må ikkje gis til kraftfôrkrevjande produksjonar uansett marknadssituasjon.

Andre poster under LUF

(landbrukets utviklingsfond)

Spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL) er ein stor pott på kr 225 mill.

Grøftetilskott ligg under SMIL ordninga, og bør vidareutviklast.

Deler av midlane kan omfordelast til investeringsstøtte / rentestøtte.

Rogaland Bondelag meiner SMIL midlane bør spissast på tiltak som bidreg til auka norsk matproduksjon.

7. Miljøverkemiddel

Regionale miljøprogram (RMP) har ei rame på kr 448,5 mill

RMP ordninga gjekk gjennom ei omfattande revidering i 2013 for samordning av eit nasjonalt menyval som skulle gi meir lik nasjon behandling og meir målbart på verkemiddelbruken. Ordninga vert forvalta regionalt i eit samarbeid med fylkesmann, fylkeskommune og faglag.

Midlane kan i dag nyttast målretta på prioriterte miljøtiltak i landbruket, som frivillige avtalar knytt opp mot vassdirektivet, kulturlandslapppleie, drift av bratt areal osv. Rogaland Bondelag ønskjer at RMP ordninga innanfor dagens rame fortsett.

8. Økologisk landbruk

Etterspørsel etter økologisk produserte jordbruksprodukt skal dekkast opp med norskproduserte vare innanfor det som er naturleg å dyrka her til lands. Ekstrakostnadane med økologisk drift skal koma frå marknaden med høgare pris på levert vare.

9. Velferdsordningar

Ordningar for ferie og fritid, sjukdom

og svangerskap er viktige ordningar som bør utvidast i tråd med kostnadsutviklinga. Det er viktig at midlane i velferdsordningane er målretta på bruk. For å stimulere til rekruttering i landbruket er settet med velferdsordningar viktige.

Deltidsbonden vert hardt ramma dersom han/ho vert råka av sjukdom, regelverket i sjukelønsordninga må endrast. Ein kan i dag ikkje få utbetalt både avløysartilskott til sjukeavlysing og sjukepengar.

10. Erstatningsordningar

Rogaland Bondelag forutsett at brukarar som søke om er erstatning innan naturskade, eller andre ordningar som skal fange opp skader på grunn av klima får individuell behandling ut frå opplysningar frå brukar og kommune.

11. Kjøtt og egg

Egg

Det er overproduksjon av egg, for fleire produsentar er økonomien anstreng og spesielt for dei som nylig har investert i nytt bygg. Alle anlegg innan eggproduksjon tilfredsstillte nå myndighetene sine krav til dyrevelferd. Innan denne produksjonen er det ikkje rom for nyetablering.

Norskprodusert storfekjøtt er det eit stort underskot av, det er forventningar om større prisuttak i marknaden på norskprodusert storfekjøtt.

Nåverande kvalitetstillegg på storfeslakt som vert utbetalt over slakteoppgjæret må vidareutviklast om ikkje prisen i marknaden kan hevjast.

For å auke produksjonen på ammeku må det vere krav om årlig kalving på ammeku for å ha rett på husdyrtilskot.

I dag vert kvalitetstillegg på lam utbetalt gjennom ordninga med produksjonstilskot. Det er ønskje om at dette kvalitetstillegget vert utbetalt gjennom slakteoppgjæret slik som for ordninga med kvalitetstillegg på storfe.

Store beiteressursar kan nyttast innan kjøttproduksjon, beiting hjå enkeltprodusent og gjennom beitelag må forbeistrast.

Gris

Det er overproduksjon av svinekjøtt, avtalt målpris vert ikkje tatt ut i denne næringa. Store beløp går med til marknadsregulering som vert finansiert av produsentane gjennom omsetningsrådet. Ansvar for marknadsbalanse er plassert i svinenæringa.

Svinenæringa tåler ikkje høgare fôr-kostnader utan at dette vert dekkja inn med prisnedskrivning på fôrkorn.

Konsesjonsregelverket har svake område innan regulering av tal purker i ein besetning. Såkalla eingongspurker vert ikkje registrert, tal omsette smågris er ikkje omfatta av regelverket. Dette "holet" må utredast med sikte på ei betre styring av regelverket.

12. Grønsaker og potet

Styret viser til grøntutvalet sin uttale og vil støtta opp om den.

Grøntutvalet prioritere følgjande:

- Eit fortsatt sterkt tollvern er viktig for heile den grønne sektoren.
- Regelverket i import- og tollregimet må utnyttast til fordel for norsk produksjon av frukt og grønnsaker.
- Krevje kontroll på at importvare vert klassifisert på rett varenummer.
- Auke i øvre prisgrense for agurk og tomat. Øvre prisgrense er i dag 12% over målpris, Grøntutvalet i Rogaland tilrår at denne grensa vert hevja til 20%.
- Det må setjast i verk tiltak som hindre import av grønnsaker til dumpingprisar.
- Målprisen kan nyttast betre som styringsreiskap på fleire produkt, til dømes ein auke i målprisen god tid før jul til etter nyttår. Frå veke 49 til veke 5.
- Gartnarar/bruk som hentar hovuddelen av inntekta si frå produksjonen må prioriterast.
- Hevje øvre grense for arealtilskot

13. Mjølkk

Rogaland Bondelag meiner det må vera mjølkeproduksjon i heile landet.

Økonomien i mjølkeproduksjonen må betrast.

Rogaland Bondelag går inn for fortsatt kvoteordning for mjølkk med dagens områdedeling på fylkesnivå for kjøp, sal og leige / utleige av kvote. Sal på deler ei mjølkekvote må ikkje godkjennast.

Rogaland Bondelag ønskjer ei harmonisering av ramevilkåra mellom enkeltmannsføretak og samdrifter. (like ramevilkår uansett organisering)

På grunn av dyrevelferd og tilsyn bør ein på samarbeid innan mjølkeproduksjon behalde avstandregelverket på 17 km.

Regelverket om avgrensing på tal deltakarar i ei samdrift bør opphevast.

Fylkeslaget vil ha eit kvotetak på 750 tusen liter på føretak uansett organisering.

Illustrasjonsfoto. Foto: Bondevennen

14. Skatt og avgift

Skatt

Endringar i jordbruksfrådraget bør ikkje prioriterast i årets forhandlingar. Fylkeslaget vil prioritere inntekt. Dei fleste nyetablerte i næringa har stor gjeldsbyrde, stor avskrivningar og vil derfor ikkje kome opp i inntekt som gjer at jordbruksfrådraget kan nyttast fullt ut.

Fond

Det bør etablerast investeringsfond for landbruket. Midlar frå eit slikt investeringsfond bør kunna nyttast til kjøp av tilleggsjord, nybygg, renovering av landbruksbygg og tekniske installasjonar i bygg.

I samband med sal av jord til andre formål enn landbruk, enten ved frivillig sal eller ekspropriasjon, bør salssummen kunne gå inn i ei skattefrie fondsordning for seinare investering i landbruket på jord og bygningar.

Det bør etablerast ei spareordning med skattelette for ungdom som ønskjer å kjøpe gard. Bustadsparing for ungdom er ei etablert ordning som kan vidareutviklast.

15. Anna

Energi

I landbruket finns det store ressursar innan bioenergi, med bakgrunn i råstoff frå tremasse og husdyrgjødsel. Innanfor dagens ramevilkår for investeringsstøtte og med låg energipris er det ikkje forsvarleg å investere i anlegg for produksjon av energi. Det bør etablerast eit støtteregime for redusert utslipp av CO2 og redusert utslipp av klimagassar frå landbruket.

Rekruttering

Lønnsemnda i landbruket er avgjerande for mange som vel bort landbruket. Gode velferdsordningar, investeringsstøtte og sterke fagmiljø er faktorar som vil vera avgjerande for rekruttering. Det bør innførast ein startpakke for nyetablerte bønder. Kapitalbehovet er stort og ein må i fleire høve vente eit år og lenger før ulike tilskotsordningar vert utbetalt.

Kompetanse

Rogaland Bondelag ønskjer krav om kompetansebevis for kjøp av landbruksjord og for å produsera mat.

Aksjonar i samband med brotet i jordbruksforhandlingane

Brotet i jordbruksforhandlingane vart kjent ut på ettermiddagen den 13. mai. Det var eit samstemt forhandlingsutval for landbruket, Bondelaget og småbrukarlaget, som ikkje såg nokon grunn til å fortsetja forhandlingane. Det var ut frå tilbod frå staten og politiske signal på kor langt staten ville strekkja seg i auka budsjettmidlar.

Når brotet vart kjent reagerte lokal- lag i alle regionane i fylket. Det var med brenning av bål, traktorkoloniar, lokale blokadar av både kantine for politikarar, reinseanlegg for kloakk og utdeling av informasjonsmateriell. I Nord – fylket var det samla nær 100 traktorar/ firmabilar som kjørte til NAV kontoret i Sandeid for å melda seg som arbeids- søkande.

Aksjonane fekk stor merksemd i media, ingen kritiske innslag verken i avis eller radio/tv. Det var merksemd både i lokal- regional- og riksmidia. Å opptre i media kan vera krevjande, personar i lokallaga gjorde eit godt arbeid.

Norges Bondelag og fylkeslaga sin hovudaksjon i fylka var hamstring av egg i butikk og blokade av anlegg som leverte ut egg. Av ulike grunnar fekk ikkje varsel om blokade av utkjøring av egg til butikk den effekten som var forventta. Liten hamstringseffekt.

Fylkeslaget hadde blokade på tre anlegg i fylket. Det var Nortura sitt anlegg i Hå, Jæregg sitt anlegg på Klepp og Johs. Meling sitt anlegg i Stavanger. Eit mindre anlegg i Sandnes vart ikkje blokkert. Vi fekk god dekning i media med blokadane. Det var folk frå lokallaga som stod blokadevakt på dei ulike anlegg. Aksjonen varte i om lag 27 timar.

Det vart planlagt traktorkoloniar i Stavanger, men denne blei avlyst da det vart mange traktorkoloniar elles i fylket, og vi frykta å overbruke denne aksjonsforma.

Nasjonal aksjon var demonstrasjon i Oslo, med opptog frå Bondelagskvartalet til Stortinget. Frå Rogaland deltok om lag 150 personar i opptoget. Totalt var det 5 – 6 tusen som deltok i markeringa.

Traktor og vardebrenning.

Blokade hjå Meling.

Demonstrasjonstog i Oslo.

Gårdsbesøk hos Lisa Breiland

Lisa Breiland, styremedlem i Rogaland Bondelag, fikk i februar besøk av Helge Thorheim og Roy Steffensen som er stortingsrepresentanter for Frp, samt Finnøy-ordfører Gro Skartveit. Grunnen til at de ble invitert hjem på Gårdsbesøk er at styret i Rogaland Bondelag hadde diskutert hvordan de kan holde god kontakt med "Rogalandsbenken" på Stortinget.

Lisa ønsket å vise stortingsrepresentantene at bønder ikke er en gjeng med museumsarbeidere med sugerøret ned i statskassa, men en viktig næring. Dersom vi skal oppnå målet med økt selvforsyning, må det stimuleres til økt produksjon!

Det var en veldig fin dag, med mange gode spørsmål og diskusjoner.

Stortingrepresentant Roy Steffensen har godt handlag med hønene.

Jordvernaksjon på Frøyland

Om lag hundre demonstranter møtte opp da Rogaland og Time Bondelag aksjonerte onsdag 1. oktober mot nedbyggingen av 350 dekar god jord på Frøyland i Time kommune.

Saken om nedbygging på Frøyland ble anket til kommunaldepartementet, som sammen med landbruks- og miljødepartementene, Fylkesmannen i Rogaland, fylkesordfører Janne Johansen. Rogaland og ordføreren i Time kommune sendte rådgivere på befaring av marken. Bonden Jostein Frøyland og Einar Frogner fra Norges Bondelag fikk anledning til å tale til utsendingene.

Det var et godt oppmøtte, og det ble holdt appell av Ola Andreas Byrkjedal, leder i Rogaland Bondelag, Einar Frogner fra Norges Bondelag, Natalia Tyse, leder i Rogaland Natur og Ungdom og Ingve Berntsen fra Senterungdommen.

09.01.2015 fattet Kommunal- og moderniseringsdepartementet vedtak i saka. Mat- og landbruksdepartementet hadde i sin uttale anbefalt å frigi til utbygging hos de grunneierne som var positiv til omdisponering. Disse areala er på ca 60 da. Godt 300 da ble tatt ut av planen og lagt til matjord.

Gode parkeringsvakter på Frøyland.

Landbruksdag i Vindafjord

Fredag 14. februar hadde bondelaga i Vindafjord besøk av stortingsrepresentantene Helge Thorheim (frp) og Arve Kambe (H). Dagen startet med frokostmøte på fjøsloftet hos Kari og Jan Idar Haugen i Skjold. Rogaland bondelag og Vindafjord Høyre var arrangør sammen med Tveit regnskap, Vindafjordbonden og samstyret for bondelaga i Vindafjord. Landbruk i heile landet og lønnsomhet i produksjonen var sentrale tema ved besøket.

På programmet stod også gårdsbesøk hos Severin Fatland i Vats som driver med melkekyr, sau og gris. Etterpå ble det besøk hos Johannes og Marianne Vestbø i Sandeid som driv med melk, sau, gris og verpehøns. Det ble også en prat med en av eierne i transportbedriften Hustveit Skeie. Bedriften har 30 vogntog og 40 tilsatte som kun transporterer landbruksprodukt. Dagen ble

avsluttet hos Fatland Ølen. Konsernsjef i Fatland og styreleder i KLF, Leiv Malvin Knutsen sa at et aktivt importvern, ei velfungerende markedsordning og gode rammebetingelser i primærleddet

vil være heilt avgjørende for framtida til foredlingsindustrien.

Både bønder og stortingspolitikere var fornøyd med dagen.

Jordvernskonferansen – i ord og handling

Over 70 deltakere møtte opp på Sola Kulturhus 9. oktober for å delta på konferansen "Jordvern i ord og handling".

Konferansen var Rogaland Bondelags bidrag til å sette jordvern på dagsorden. I en verden med økende befolkning og minkende evne til matproduksjon, er jordvern ikke bare en bondesak (sak som omhandler bonden). Deltakerne på konferansen hadde varierte bakgrunner, og demonstrerte tydelig at temaet engasjerer utover jordbruket.

Det ble holdt gode innlegg av fagpersoner og politikere; Ola Hedstein, direktør i Norsk landbrukssamvirke, Geir Pollestad, Stortingsrepresentant for Senterpartiet og leder i Næringskomiteen, Pål Morten Borgli, fungerende ordfører i Sandnes og Elin Schanche, gruppeleder Rogaland Høyre holdt innlegg. Også Per Thorbjørnsen, Arne Bergsvåg, gruppeleder Rogaland Senterparti, Dag Jørund Lønning, professor ved Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling og Per Kåre Foss holdt gode innlegg på konferansen.

Alle politikerne snakket varmt om jordvern og norsk matproduksjon, men

Konferansens innleggsholdere. Pål Morten Borgli, Elin Schanche, Per Torbjørnsen, Ola Hedstein, Dag Jørund Lønning, Ola Andreas Byrkjedal, og Geir Pollestad.

var uenige om hvordan vi skal håndtere arealkonfliktene i fremtiden. Sentrale tema var faste grenser i arealplanlegging, kommunesammenslåing, jorddeponi og nasjonale regler for jordvern.

Politikerne har nå fått uttale seg om jordvern. Nå gjenstår handling.

Aksjonsdag på Kvadrat

Rogaland Bondelag deltok i Norges Bondelags aksjonsdag den 10. april. Aksjonsdagen er en positiv aksjon i forbindelse med oppstarten av jordbruksforhandlingene, hvor vi forsøker å bevisstgjør folket om viktigheten i å ha et norsk jordbruk. Styret og ansatte fra kontoret sto på stand på Kvadrat, hvor det ble delt ut chips lagd av norske poteter og brosjyrer om norsk jordbruk til publikum på kjøpesenteret. Det ble flere gode samtaler med publikum ved standen, hvor vi fikk informert om hvorfor vi trenger bonden og norsk matproduksjon.

Jonny Engelsvoll ble under aksjonen utnevnt til Bondevenn for hans arbeid med musikkvideoen ”Kæ seie bonden?”, som han har regissert og produsert. Det hele ble dekket av lokalmedia.

Johnny Engelsvoll ble utnevnt til bondevenn av styret. Frå venstre: Sonja Herikstad, Marianne Osmundsen Bø, Lisa Breiland, Johnny Engelsvoll, Kjell Andreas Heskestad.

Forskrifter om produksjonstilskot og avløysartilskot

Rogaland Bondelag hadde følgjande merknader på forslag til endringer i dei sakene som er på høyring ang revidering av forskriften om produksjonstilskot og avløysartilskot, som er gjeldande fra 1.januar 2015: Forskriftene om produksjonstilskot og avløysartilskot § 7 har eit utruleg vanskeleg språk. Her er det rom for feiltolkningar. Paragrafen må få eit klarere språk slik at det ikkje vert grunnlag for feiltolkningar. Slik som det er utforma i dag har både forvaltning og søkar store utfordringar med tolking av forskrifta til § 7.

Det bør være moglegheit for brukar på førehand å få avklaring på om eit samarbeidet kjem inn under driftsfellesskap som medføre avkorting av tilskot. Det må også vera mogleg å søke om dispensasjon i særskilde høve om samarbeidet kjem inn under driftsfellesskap som medføre avkorting av tilskot.

Styret ber Noregs Bondelag ta opp §3 i forskrifta:

Tilskot til husdyrhald i § 3, - dyr på beite, som har eit beitekrav på 16 veker i sone 1 – 4, og eit beitekrav på 12 veker i dei andre sonene. Rogaland Bondelag tilrår eit

krav på 12 veker for heile landet. Styret viser til beitesesongen 2013 med store nedbørsmengder som gav utfordringar med skader på beite med beitetråkk, utfordrande dyrevelferd med mykje gjørme og varierende avlingsmengde. Med den erfaring som vart gjort i beitesesongen 2013 kan beitekravet på 16 veker vera vanskelig å oppfylla. Norges Bondelag bør spele denne utfordringa vidare inn i høyringssvaret.

Endringane som vert foreslått var:

- Oppheving av krav om at føretaket må vera registrert i m.v.a registeret eller hatt avg. pliktig omsetting på min. kr 20 000,-.
- Avvikling av særregelverk for samdrifter.
- Oppheving av formelle eigarinteresser som sjølvstendig grunnlag for å kunna avskjera tilskot.
- Endra produksjonskrav for føretak med amme- og mjølkekyr.
- Endra vilkår for tilskot til avløyning ved ferie og fritid.
- Avvikle forskrift om miljøplan og innlemme krav om gjødslingsplan og plantemiddeljournal i forskrift for produksjonstilskot.

- Fjerne grunnvilkår om tilknytning til landbrukseigedom
- Presisering om ”vanleg jordbruksproduksjon”
- Driftsfellesskap (presisering, endring av ordlyd)

Det vert opna for kjøp av avløysartenester frå andre føretak enn avløysarlag.

Detaljerte reglar korleis avløysartilskot skal fordelast ved verksemdoverdraging vert tatt bort.

Ved for sein levering av søknad skal ikkje reguleringa verta knytt opp mot verkedagar, men dagar.

Regionalt tiltaksprogram for Vassregion Rogaland 2016 – 2021

EU parlamentet har utarbeida eit direktiv om etablering av ei felles rame for vasspolitikk i EU, og er eit av EU sitt mest omfattande og ærgjerrige miljødirektiv. Vassdirektivet har eit generelt mål at alle vassførekomstar minst skal oppretthalda eller oppnå "god standard" ut frå visse kriterium. Norge har forplikta oss i EØS avtalen å følgje EU sine direktiv, reservasjonsretten er ikkje nytta. Korleis landa organisere arbeidet med innføringa og oppfølginga av vassdirektivet variere frå land til land.

Dei næringane med mest påverknad på våre vassdrag og nære kystliner er:

- Avløpssektoren, kloakkutslepp.
- Landbrukssektoren
- Havbrukssektoren.

Organisering av arbeidet:

Klima og Miljødepartementet er ansvarleg departement for gjennomføring av vassdirektivet. Det er utarbeida ei eigen forskrift, vassforskrifta, for gjennomføring av vassdirektivet.

Landet er delt inn i 11 regionar, og Rogaland fylke med avgrensa deler av Vest Agder og Hordaland er ein vassregion.

Rogaland Fylkeskommune er regionmyndigheit, dvs. ansvarleg for gjennomføring og samordning av planprosessen.

Vassdirektivet er sektorovergripande. I vårt land har kvar enkelt sektor i samfunnet ansvar for sitt virke, også innfor forureining. Det vil sei kommunar, fylkeskommune, vegvesen, Mattilsynet, Kystverket, fiskeridirektoratet, fylkesmannen med miljø- og landbruksavd og NVE er dei viktigaste sektorane som vert involvert i arbeidet.

Det er lagt sterke føringar gjennom vassforskrifta korleis arbeidet skal organiserast.

Landbruket gjer ein stor miljøinnsats.

Jordbruk påverke den økologiske tilstanden i vassførekomstane ved tilførsel av jordpartiklar, næringsstoff og or-

ganisk materiale. Dette bidrar til auka algevekst, gjengroing og redusert oksygennivå. I tillegg bidrar bruk av plantevernemiddel til kjemisk ureining.

Landbruksnæringa har både sentralt og lokalt i lang tid lagt ned betydelig innsats for å redusera avrenninga av næringsstoff til vassdraga. Etter at forureiningslova kom i 1983 vart det sett i verk eit omfattande arbeid for å få slutt på avrenning frå punktutslepp som silosaft, sigevatn frå husdyrgjødsellager og halm-lutingsanlegg. Med store investeringar i nye anlegg og oppgradering av utstyr har jordbruket tilpassa seg desse miljøkrava.

Samtidig er jordbruket avhengig av god vasskvalitet for å produsere rein og sunn mat. Rent vatn er nødvendig som drikkevatt til folk og dyr. Ved jordvanning er reint vatn nødvendig for å sikre høg kvalitet på varer og produkt.

Vi må likevel slå fast at det ikkje er mogleg å produsere mat utan at det skjer tap av næringsstoff, men vårt mål er å redusere avrenninga til akseptable nivå.

På 2000 talet vart det sett fokus på avrenning av næringsstoff frå dyrka mark. Det vart utarbeida gjødselnormer for balansert gjødsling, dvs ein tilføre like mykje gjødsel/næringsstoff som plantene tar opp i løpet av vekstsesongen. Bruk av fosfor i handelsgjødsel er meir enn halvert sidan 1980. Bruk av plantevernmiddele er redusert betydeleg i same tidsrom. Med forskrifter og vilkår knytt til utbetaling av produksjonstilskot har miljøkrava for jordbruksdrift vorte ytterligare innskjerpa de seinare åra.

Landbruksnæringa har utvikla sitt eige kvalitetssystem i landbruket – KSL. Kvalitetssystemet bygge på krav i lov og forskrifter som vert stilt til matproduksjon, dyrevelferd, miljøomsyn og arbeidsmiljø, men også krav som landbruksnæringa sjølv har definert. Heile 95 % av all matproduksjon skjer på gardar som har KSL.

Regionalt miljøprogram (RMP) og Spesielle miljøtiltak i jordbruket

(SMIL) er tilskottsordningar som jordbruksavtalepartane har forhandla fram. Desse ordningane gir ei målretting av miljøinnsatsen på fylkesnivå og kommunenivå. Det vert gitt tilskott til tiltak i jordbruket over disse ordningane for å redusere av renninga til vassdraga. Dette skal blant anna kompensera for reduserte avlingar og andre driftsulemper ved meir miljøvenleg drift.

Klassifisering i Vassområda:

For å få oversikt på miljøstandard i vassdraga vart alle vassdrag klassifisert. Vassdragas vasskvalitet varierer frå svært dårleg til svært god. Dei vassdraga med moderat-, dårleg- og svært dårleg miljøstandard må det utarbeidas tiltak på for å få minst god miljøstandard.

For å klassifisera vassdrag og identifisera moglege kjelder for uønska påverknad må det føretas grundige undersøkingar av vassdraga. Det er vassområde Jæren som har best kvalitet på

klassifisering av vassdraga, og som kan legge grunnlag for tiltaksplanar der det er behov. Dei andre vassområda i regionen må kartleggjast betre innan økologisk, fysiologisk og kjemisk miljøstandard. For å utarbeide moglege tiltaksplanar må kjeldene til uønska påverknad identifiserast.

Oversikt på klassifisering i Vassregion Rogaland:

Tilstand	Antall	Prosent
Svært god	12	0,9
Antatt svært god	27	2,1
God	29	2,3
Antatt god	401	31,3
Moderat	32	2,5
Antatt moderat	453	35,3
Dårleg	21	1,6
Antatt dårleg	204	15,9
Svært dårleg	3	0,2
Antatt svært dårleg	37	2,9
Udefinert	0	0
Uklassifisert	59	4,6

Rogaland Bondelag tilrår at ein bygge vidare på eksisterande tiltak:

Det er viktig at landbruksnæringa vert involvert når lokale tiltaksplanar skal utarbeidas. Tiltak som vert i verk skal vera fagleg forankra. Økonomiske konsekvensar for landbruksnæringa og konsekvensar for matproduksjonen skal føreligge før tiltak vert sett i verk.

- Informasjons- og motivasjonstiltak i landbrukssektoren
- Frivillige tiltak i landbruket, eit prosjekt med tilsette i område der avrenning frå landbruket er eit avklart problem for miljøtilstanden i vassdraga. Bekkelagsorganisering kan vera fornuftig.
- Bekkelag/grunneigarar må involverast i utarbeiding av aktuelle tiltaksplanar.
- Bygge renseparkar der forholda ligg til rette for slike anlegg. Må følgjast opp med uttak av botnslam.
- Ugjødsla kantsoner langs vassdrag. Bredde på sone ut frå produksjon.
- Kantsoner med vegetasjon, trær og busk, langs vassdrag.
- Miljøavtalar.
 - Ikkje spreiding av husdyrgjødsel etter 1. september.
 - Regelmessige jordprøve.
 - Fastsetje innhald av næringsinnhald i husdyrgjødsel på garden.

- Ikkje over 3kg P årleg pr da ved PHA-L tal over 7, balansejødsling.
- Andre lokale ordningar.
- God agronomi, kompetansebygging.
- Finansiering med midlar frå RMP og SMIL ordninga.
- Kunnskapsbygging
 - Kartlegging av landbruksavrenning.
 - Effekt av tiltak.
- Andre forhold som må innarbeidas i plandokumentata:
 - Matproduksjon er ei samfunnsoppgåve. Det er ikkje mogleg å produsera mat utan at det skjer tap av næringsstoffa, men vårt mål er å redusere avrenninga til akseptable nivå.
 - Konsekvensar for matproduksjon i forhold til tiltak og måloppnåing må utgreiast i samband med utarbeiding av tiltaksplanar.
 - Sterkt næringsbelasta vassdrag må få frist til andre eller tredje planperiode for måloppnåing. Det ut frå kunnskap om dagens næringsbelastning og botnsedimentering frå tidligare næringsstoffutslipp.

- Sterkt modifiserte vassdrag. Det er vassdrag med fysiske inngrep. Vasskraft kjem inn i denne kategorien. For landbruket må vassdrag som er lagt i røyr eller steinsette koma inn under denne kategorien. God økologisk tilstand på vatnet må ein kunne forventa oppnå i siste planperiode.
- Det er utarbeida nasjonale parameter for klassifisering av vassdrag. I vassdrag med høg næringsbelastning, og ein ser at for å oppnå god miljøstandard vil gje store uønska resultat, bør ein akseptere lågare krav til god miljøstandard enn det som nasjonale kriterier tilseie i dag.
- Det må løyvast midlar til overvaking av vassdrag for å kvalitetssikre tiltak og måloppnåing i vassdrag med tiltak.
- Det må løyvast midlar til fagleg god/rett klassifisering av vassdrag
- Tiltak og føresegnar må vera i bakgrunn i jordlova § 11. Dispensasjon i forureiningslova §8 for vanleg forureining frå landbruk, skog og fiske må liggas fast.

Krav om oppstalling av storfe

Båsfjøs bygd før 1994 utfases før 1. januar 2024

Ved omfattende restaurering av båsfjøs slo kravet om lausdrift inn. Frå 22. april 2004 vart det innført krav om lausdrift for alle nybygde fjøs. Båsfjøs bygd før 1. januar 1995 har fått krav om overgang til lausdrift innan 1. jan 2024. Båsfjøs bygd mellom 1. januar 1995 og 22. april 2004 har krav om overgang til lausdrift innan 1. januar 2034.

Det er ut frå diskusjon om dyrevehferd krav om lausdrift vart innført. Vi er samde om at lausdrift er best for mjølkekyr og anna storfe. I utarbeidinga av regelverket er det tatt omsyn til eksisterande båsfjøs, med fristar innan 2024 eller 2034. Dei aller fleste båsfjøsa er bygde før 1. jan 1995 og vil difor koma inn under regelen om 2024.

Styret i Rogaland Bondelag ba om at Norges Bondelag skulle ta opp saken som gjaldt kravet til overgangen frå båsfjøs til lausdrift om å verta oppheva. År 2024 kan få store konsekvensar for mange mjølkeprodusentar her i landet. Mjølkeproduksjonen, spesielt i distriktsnøreg kan verta skadelidande, pga førtilgang, strukturulempar og man-

glende kapitaltilgang. Styret i Rogaland Bondelag ber Norges Bondelag utarbeide strategi om korleis ein kan møte desse utfordringane. .

Frå fleire medlemmar har vi fått følgjande utsegn om saken:

- Dette er ikkje ein dato du har fått for å byggja nytt fjøs, men ein dato når tid du skal gje deg som mjølkeprodusent.

Tidligere var det ikkje krav om overgang til lausdrift i økologisk mjølkeproduksjon dersom du hadde mindre enn 35 mjølkekyr. Det ville sei at det var strengare krav om overgang til lausdrift i konvensjonell drift enn i økologisk drift. Denne regelen er tatt bort.

Regelen om krav til lausdrift ved omfattande restaurering av båsfjøs er tatt bort. Det vil sei at ein i dag kan vedlikehalda båsfjøs ut frå behov. Dersom ein vel å byggja på eit båsfjøs er det krav om lausdrift på påbygd areal.

Kva kan dette bety for mjølkeproduksjonen i landet og i Rogaland?

Den totale mjølkeproduksjon i Norge ligg på om lag 1500 mill tonn.

I desember 2013 var det om lag 9 800 mjølkeprodusentar, 2000 av disse hadde lausdrift og 7800 hadde båsfjøs. Dei aller fleste båsfjøsa er bygd før 1. jan 1995 og må fasast ut før 1. jan 2024.

Moglege konsekvensar for Rogaland:

Viss vi reknar med at 50% av produsentane sluttar som mjølkeprodusentar sitt vi att med om lag 3 900 båsfjøs som må fasast ut før 1. jan 2024 og må da ha ferdig lausdriftsfjøs. Det betyr 30 – 35 nye lausdriftsfjøs kvar månad året rundt i 10 år.

Rogaland har om lag 1380 føretak med mjølkeproduksjon. Om vi anslår at om lag 600 av dei føretaka har lausdriftsfjøs, sit ein igjen med 780 båsfjøs. Om vi då igjen redusere det med 50%

på grunn av strukturrasjonalisering sit ein igjen med om lag 400 båsfjøs i fylket og som må fasast ut. Det betyr 40 nye lausdriftsfjøs årleg i ti år, eller om lag 4 nye fjøs kvar månad året rundt i 10 år.

Din advokatkontakt i Nord-Rogaland

ADVOKATENE

VIKSE, HAUGLAND, BERGE OG BACHMANN

MEDLEMMER AV DEN NORSKE ADVOKATFORENING - KONTORFELLESKAP

Sørhauggt. 77, (Markedet 5. etg.) Boks 10, 5501 Haugesund

www.advokateneimarkedet.no - Telefax: 52 70 87 66

Landbruksjus, (fast eiendoms rettsforhold, odelsrett, konsesjonslov, tomtefeste, ekspropriasjons- og bygningsrett, m.m.), arve- og skifterett, erstatnings- og forsikringsrett, gjeldsforhandlinger og alminnelig praksis.

Advokat Bjørn O. Vikse

Tlf.: 52 70 87 50
Mobil: 950 42 999
vikse@advokateneimarkedet.no

Advokat Jens Otto Haugland

Møterett for Høyesterett
Tlf.: 52 70 87 55
Mobil: 901 24 723
haugland@advokateneimarkedet.no

Advokat Ole Johan Berge

Tlf.: 52 70 87 60
Mobil: 917 96 357
berge@advokateneimarkedet.no

Advokat Trond Jarle Bachmann

Tlf.: 52 70 87 57
Mobil: 916 77 877
bachmann@advokateneimarkedet.no

Vinterlandbruksskolen
på Jæren

KUNNSKAP, INSPIRASJON OG FRAMTIDSTRU TIL LANDBRUKSNÆRINGA

Modulbasert agronom-
utdanning for vaksne på
kveldstid

- Plante- og husdyrfag
- Utmark og kulturlandskap
- Gardsdrift
- Økonomi og driftsleiing
- Traktor og maskinar

Søknadsskjema og meir info
på vår heimeside

www.vlj.no

RYGER

ADVOKATFIRMA

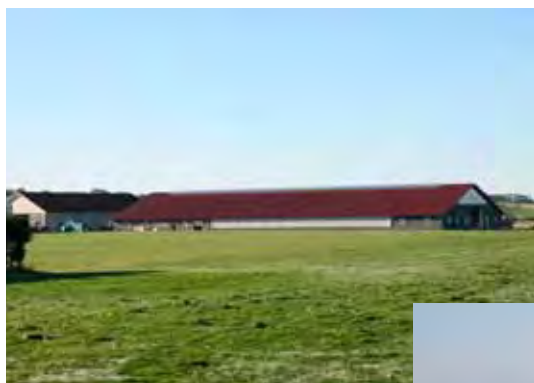
Spør oss - vi kan landbruk!

Kontaktpersoner:

Advokat Paul Aakre (paul.aakre@ryger.no)

Advokat Gunnar Stokke (gunnar.stokke@ryger.no)

Les mer på www.ryger.no
Telefon 51 91 75 00

Landbruksbygg

I stål, tre, sandwich eller betongelementer

Gjødselkummer

Størrelser fra
590 - 4000 m³

Vi tilbyr fleksible løsninger i materialvalg og sammensetninger som tilpasses til dine ønsker og behov.

Vi har systemer som er meget rasjonelle, enkle og prisgunstige, og vi kan levere byggesett etter ønske (til f.eks. maskinhus, lagerbygg).

Ta kontakt for mer informasjon og pristilbud.

GRUDE
LANDBRUKSBYGG

Bedriftsveien 35, 4353 Klepp Stasjon.
Tlf. 918 71 505, epost: post@grudebygg.no
www.grudebygg.no

Profesjonell rådgiving tilpasset dine behov

Som bedriftsleder er det viktige å ta riktige beslutninger og lønnsomme valg. TINE Rådgiving vil være din kompetansepartner med objektive, tverrfaglige og spisskompetente råd.

medlem.tine.no / medlemstelefon 51 37 15 00

www.tine.no

fasett

Haver Advokatfirma Ans

Haver har gjennom en årrekke vært den mest sentrale juridiske rådgiver for landbruksnæringen i jærregionen med kontorer på Bryne og i Stavanger. Våre advokater har bred erfaring og inngående kjennskap til landbruksnæringen, og bistår både gårdbrukere, næringsmiddelindustrien, landbrukssamvirker og -organisasjoner, samt matvarehandelsbedrifter.

Vi har omfattende erfaring knyttet til generasjonsskifter i landbruket, odelsrett, grunnerverv, ekspropriasjonssaker, skjønn, jordskifte og enkelttvister for landbruksklienter.

Ta kontakt med Endre Skjørestad (e.skjorestad@haver.no) eller Sindre Oftedal (s.oftedal@haver.no) så er du på den sikre siden.

haver.no – Forus: 51 55 44 10 – Bryne: 51 77 00 50

haver_____

Mye er likt, men ikke alt

Foto: Rune Bendiksen / Studio B13

Målsettingen hos oss og våre konkurrenter er den samme. Best mulig økonomi til eierne. I Nortura er det bonden som er eier.

100 år med sunt bankvett | 1915 2015

Ny rente driftskreditt:

3,65%

Bankmøte hos deg?

DISTRIKTSSJEF ROGALAND
Peder Skåre

Tlf 911 01 528
peder.skare@landkredittbank.no

Vi feirer 100 år, og setter ned renten på driftskreditt

I hundre år har vi finansiert norsk landbruk, og dette feirer vi med et kraftig kutt i driftskredittrenten. Les mer på Landkredittbank.no/driftskreditt eller snakk med oss på 815 52 245.

coop

Norge

Organisasjonssaker

Arbeidsplan for Rogaland Bondelag 2014 – 2015.....	26
Distriktsmøtene våren 2014	28
Distriktsmøtene høsten 2014	28
Ledermøte	29
Årsmøta i lokallaga	30
Årsmøte i Norges Bondelag.....	30
Aktive lokallagsmidler	31
Bondevennkampanjen	31

Arbeidsplan for Rogaland Bondelag 2014 – 2015

Arbeidsplanen byggjer på strategi-planen til Rogaland Bondelag og er grunnfesta i visjonen:

Eit levande landbruk

Arbeidsområda styret til Rogaland Bondelag vil prioritera:

Ramevilkåra for landbruket, styrke inntektsutviklinga og sikre rekruttering til næringa

- Engasjera lokallaga og oppmoda til å gje uttale på saker som påverkar bondens inntekt og drift.
- Delta i utvikling og tilrettelegging med kompetanseheving for heila landbruket

- Oppfølging av regionalplan for landbruk i Rogaland
- Arbeida aktivt ang. revideringa av gjødselsforskriftene, spreiearealkravet og innføring av vassdirektivet i fylket
- Ha møte med Rogalandsbenken, enkelt representantar på stortinget og sentrale fylkespolitikarar

Praktisk HMS arbeid på garden

- Følgja opp 0-visjonen - Ingen ulukker på min gard
- Oppmoda lokallaga til kurs utarbeida av LHMS.

Areal og ressursforvaltning

- Følgje med jordvernssituasjonen i kommunane
- Tilby kompetanse til lokallaga innan planarbeid i kommunane

Delta i samfunnsdebatten – følgje opp info-strategien

- Synleggjer bondens verdiskaping
- Delta på møte i lokallag, ta opp aktuelle saker frå lokallaga for vidare behandling i Norges Bondelag og andre.
- Følgja opp kontakten med stortingsbenken og fylkespolitikarar og delta på møte der representantar frå leiande næringsorganisasjonar møtes og ha god kontakt med media.
- Skaffe seg kunnskap og kunne delta aktivt på møte der rammevilkåra for landbruket vart drøfta.
- Ta del i arbeidet med utvikling av bio-gassanlegg i Rogaland

Andre tiltak knytte opp til måla i strategiplanen:

Våre medlemmer

- Ta vare på medlemmer ein alt har og ha fokus på verving av bønder med produksjon, marknadsføra unge bønderpakken og følgja desse spesielt opp.
- Arbeida for å få fleire kvinner som aktive medlemmer og som tillitsvalde i organisasjonen

Illustrasjonsfoto. Foto: Bondevennen

- Vere meir synlege og aktive
- Ta vare på samhaldet og solidariteten i organisasjonen og innan næringa

Lokallaga

- Følgja opp innhaldet i tiltaksplan for å styrkja organisasjonsarbeidet og auka aktiviteten i lokallaga
- Hjelpa til med opplegg lokallaga kan nytta i møte med lokale politikarar og andre i sitt nærmiljø
- Motivera lokallaga til å bidra med stoff til fylkeslaget si heimeside.
- Gå aktivt ut med kurstilbod til tillitsvalde og stimulera dei til å delta
- Motivera til å etablera fellesstyre mellom lokallag i ein kommune og stimulera til samarbeid mellom lokallag innan regionane i fylket
- Styret skal i løpet av arbeidsåret ha to kontaktrundar med leiarane i lokallaga og vera bevisste på lokallaga sine ynskjer og utfordringar
- Oppmoda lokallaga til å pleia kontakten med lokalpolitikarane og næringsavdelingane i kommunen, og søke medlemskap i lokale næringsforeiningar
- Oppmoda lokallaga til støtta opp om bygdeungdomslaget
- Hjelpa lokallaga til å gjennomføra Open Gard og arbeida for at det vert Open Gardarrangement fordelt over heile fylket

Næringspolitikk

- Ha eit aktivt engasjement i næringspolitiske saker opp mot Norges Bondelag
- Følgja opp saker som kjem frå enkeltmedlemmer og lokallaga
- Gjennomføra tiltak som vert lagt opp frå Norges Bondelag si side
- Delta på ulike næringskonferansar i fylket

Nettverksbygging

- Gjennomføra tiltak i samband med Den Grøne Skulen
- Oppretthalda kontakten med hjelpeprosjektet i Sambolabo i Kamerun. (U - hjelpsutvalet),
- Gjennomføra kurs for kokkelevar på vidaregåande skular i fylket
- Delta i partnerskapet i NCE (Norwegian Centres for Expertice) - Nasjonalt senter for utvikling og vekst innanfor matindustriell forskning - og gjera det betre kjent hjå medlemmane, og andre aktivitetar som er på Måltidets Hus.
- Støtta opp om Nei til EU .

Nye satsingsområde - landbruksbasert næringsutvikling

- Arbeida vidare med tilleggsnæringar og annan landbruksbasert næringsutvikling
- Følgja opp strategiplanen for Økologisk landbruksproduksjon i Rogaland

Arealforvaltning

- Hjelpa til og oppfordra lokallaga til engasjement i plan- og reguleringsaker på kommunenivå
- Bistå lokallaga i ulike vernesaker som kjem opp til behandling

Samarbeidet mellom styret og administrasjonen

- Foreta evaluering av arbeidsmåten og arbeidssituasjon i styret
- Gi tid under styremøta til næringspolitiske diskusjonar og innspel på saker det bør arbeidast vidare med

- Gjennomføra styresamling saman med dei tilsette.

Distriktsmøtene våren 2014

Tirsdag 21.januar ble distriktsmøte for Nord-Rogaland avholdt i Aksdal. De 27 oppmøtte kom i hovedsak fra nordfylkets lokallag, i tillegg til fylkesleder Ola Andreas Byrkjedal og fire medlemmer av styret i Rogaland Bondelag. Fra Østlandet kom Brita Skallerud, nestleder i Norges Bondelag og medlem av forhandlingsutvalget.

Brita Skallerud holdt et innlegg om Norges Bondelags syn på de politiske utfordringene som jordbruksnæringen og organisasjonen står ovenfor. Etter selve innlegget ble det stilt spørsmål til Brita, som etter hvert utviklet seg til en debatt om flere tema, noen av temaene var fordelingen av midler og hva som kan defineres som en heltidsbonde. De oppmøtte ble oppfordret til å bruke lokale media til å snakke opp landbruket, og komme med innspill til landbruksforhandlingene. Brita presiserte at det nå var viktig at næringen står samla og at de ulike produksjonene ikke blir sett opp mot hverandre.

Torsdag 23.januar ble det avholdt distriktsmøte i Gjesdal for resten av

Brita Skallerud på distriktsmøte i Aksdal.

Rogaland. Ca 70 representanter møtte opp. Kristin Iansen, 1. nestleder i Norges Bondelag hadde innlegg om den gjeldende landbrukspolitiske situasjonen. Etter foredraget ble det stilt spørsmål fra salen. Viktige tema som ble tatt opp var jordbruksoppjøret, jordbrukets fremtid, kunnskapsbaserte beslut-

ninger, matsikkerhet, distriktenes overlevelseshgrunnlag, jordvern og mye mer. Også her ble påpekt at næringa må stå samlet i tiden som kommer.

Distriktsmøtene høsten 2014

Det ble avholdt distriktsmøte i Aksdal den 29. oktober med 22 oppmøtte. Den 30. oktober ble det avholdt distriktsmøte på Bore Samfunnshus her var det i alt 33 oppmøtte og på Helleland den 3. november møtte også 33 bondelagsmedlemmer opp.

På møtene var Ola Andreas Byrkjedal, leder i Rogaland Bondelag å orienterte om aktuelle saker fra Norges Bondelag, fylkeslaga og de politiske situasjonene. Det var også innslag fra lokallaga fra hvert distrikt på møtene, der lokallaga orienterte om aktivitetene i sine lag. Videre gav Are H Braaten fra kontoret en innføring i internettsiden "Mitt lokallag" for at lokallagene selv lettere skal kunne blant annet sende ut SMS, mail og registrere kontaktinformasjon til styret. Marianne Osmundsen Bø gav en presentasjon av infoutvalget i Rogaland Bondelag og delte ut inspirasjonshefter for aktiviteter i barnehager og skoler. Det ble tatt en runde på lokallagenes egne erfaringer i forhold til denne typen arrangement. Olav Sande

Distriktsmøte på Helleland.

avsluttet med en orientering om organisasjonsarbeid og diverse saker kontoret jobber med. Det ble satt av god tid til diskusjon og mulighet for lokallagene å komme med innspill om tema som opptar dem. Alle innspill som ble spilt inn ble notert for videre oppfølging av administrasjonen. Blant de sakene som ble tatt opp var forsikring og bondelagets avtale med Gjensidige i forhold til

medlemsfordeler. Det ble gitt orientering om en prosjektgruppe som Bondelaget sitter i og som jobber med feil på brannvarslingsanlegg, dette ble tatt opp til videre diskusjon. Samvirke og bondelagets arbeid oppmot store bruk og bondelagets arbeid for grisebønder ble også tatt opp til diskusjon.

Ledermøte

Ledermøte 2014 ble avholdt på Scandic City Hotell i Stavanger. 58 lokallagsledere og gjester møtte opp, og politiskarbeid stod på agendaen. Leder i Rogaland Bondelag Ola Andreas Byrkjedal starta møte med å ønske velkommen. Per Skorge fra Norges Bondelag holdt sitt innlegg om Bondelagets politiske arbeid i medvind og motvind med påfølgende debatt av lokallagsledere.

Storingsrepresentantene Tina Bru fra Høyre og Torstein Tvedt Solberg fra Arbeiderpartiet holdt sine innlegg med tema "Hvem skal produsere maten vår og hvordan". I debatten ble de utfordret på beitetilskudd og verdien av bruk av beite, tollvern, og jordvern. Distriktpolitikken ble lagt frem og lokallagsledere kom med sine utfordringer i sitt distrikt, og poengterte viktigheten av at det produseres mat også utenfor Jæren. Det ble også lagt frem de ringvirkningene som vil komme med den distriktpolitikken som blir ført. Det har vært en betydelig effektivisering i landbruket. Pelsdyrnæringen ble løftet frem som en positiv næring. Dyrevelferden og lav bruk av antibiotika er noe som det er viktig å verne om.

Astrid Solberg, organisasjonsjef i Norges Bondelag, hadde sitt innlegg om rekruttering av tillitsvalgte til lokallag, fylkeslag og andre organisasjoner i landbruket. Dagen ble avsluttet med et gruppearbeid om tema.

Frå venstre - Generalsekretær Per Skorge, Ola Andreas Byrkjedal, Per Inge Egeland.

Dag 2 ble startet med nytt fra Norges Bondelag og om hvilke saker de vil prioriterte fremover. Her ble medlemsverving tatt opp samt at lokallagslederne ble bedt om å komme med innspill til eventuelle aksjonsformer. Vervevalget i Rogaland Bondelag hadde også et innlegg om hvordan de jobber.

Regionsdirektør Hallgeir Herikstad i Mattilsynet fortalte om dyrevelferd og medisinbruk. Det ble blant annet tatt

opp konsekvenser for strukturendring og overgang til større bruk. Dyrevernemndens roller og arbeidsmåte i mattilsynet ble det også gitt en orientering om.

Kjersti Flesjø fra LHMS orienterte om planer og kurs fremover. Torbjørn Bø fra Gjensidige viste til prosjektet som er i gang med brannvarslingsanlegg i sitt innlegg, og om aktuelle saker i Gjensidige.

Arne Berge frå Time har ordet på ledermøtet 2014. Per Skorge noterer:

Årsmøta i lokallaga

Dei aller fleste lokallaga hadde sine årsmøte før 1. november som er fastsett i vedtektene for Norges Bondelag.

Som tidligare år ønskjer fylkeslaget å delta på årsmøta i lokallaga i fylket. Det er for å få treffa medlemmar og tillitsvalde i lokallaga. Det er viktig for fylkeslaget å få tilbakemelding på saker som ein bør vera opptekne av og ein får eit innblikk i mange store og viktige ak-

tivitatar som lokallaga utføre. Aktivitetane i lokallaga variere, nokre lag er aktive innan politisk arbeid og betring av ramvilkår, andre lag ser sin funksjon som ein sosial møteplass for medlemmane. Lokallaga legg opp sitt arbeid ut frå sine ressursar og alle lag er viktige for lokalmiljøet. Stemninga på årsmøta var god, gode diskusjonar godt humør og godt samhald. Fleire lokallag har

utfordring med å få tak i ny lokallagsleiar der det er nyval på leiar. Å få styremedlemmer til styra går greitt. Viktig for lokale valnemnder å få starta tidlig med sitt arbeid. Vi har 41 lokallag i fylket, 12 lokallag fekk ny leiar. Om kvart styre har 5 medlemmar, + andre utval i lokallaga, då har vi over 200 tillitsvalde for bondelaget i fylket.

For ein ressurs!

Årsmøte i Norges Bondelag

Rogaland Bondelag stilte med 12 utsendingar til møtet. Når leiar i Norges Bondelag Nils T Bjørke hadde hatt sitt innlegg vart det opna for generaldebatt. Rogalandsdelegasjonen var aktiv, følgjande og hadde innlegg frå talarstolen: Alle som var med fekk gode tilbakemeldingar, enten i replikk eller ved kontakt i pause.

Sakene som vart tatt opp frå Rogalandsdelegasjonen var:

- Bruk av beite, viktig ressurs på garden.
- Kompetanse i landbruket, kompetansebevis ein veg å gå
- Vi må stå samla, alle er viktige matprodusentar ut frå dei naturgitte forholda vi driv gard på. Uvesentlig om ein har stor eller liten produksjon.
- Leigejord. Landbruket treng langsiktige ramvilkår, korleis sikre bonden driftsgrunnlag. Norges Bondelag må følge utviklinga.

Vidare ute i debatten blei også følgende tema tatt opp:

- kompetanse i landbruket
- den aktive bonden må prioriterast
- korleis kommunisera ut landbrukspolitikken på ein folkelig måte
- viktig å kommunisere på alle plan

Sonja Herikstad på talarstolen.

Nils Bjørke takkes av fylkeslederne.

Aktive lokallagsmidler

Norges Bondelag gir hvert år ut et beløp til fylkeslagene som skal brukes til å motivere til økt aktivitet i lokallagene og til medlemsverving. Rogaland Bondelag har mottatt 23 søknader fra lokallaga og det totale søknadsbeløpet er på 173 500 kr.

Det er styret i fylkeslaget som utarbeider regelverket for tildeling av aktive lokallagsmidler. Prioriterte områder: Hms tiltak, kontakt med politikk,

medlemsmøter. Aktivitetene er inn mot barnehager og skoler.

Noen av utbetalingene til lokallagene har gått til, Imsland Bondelag som har kjøpt inn trøtraktorar til barnehage. Randaberg Bondelag har brukt midlene til oppsett og avduking av jordvernstein/bauta. I Bjoa Bondelag har leder vert på 4H sin høstfest og delte ut sølvskjeer til alle med jordbruksoppgaver.

I tillegg til søknadene blir det utbetalt 500 kr for hvert nytt medlem med produksjonskontingent og 100 kr for andre nye medlemmer. Det er 62 nye bruksmedlemmer hittil i år. Dette gir 31 000 kr i verving av nye bruksmedlemmer. Det er vervet 183 andre nye medlemmer som gir 18 300 kr. Totalt vil det bli utbetalt 49 300 kr til lokallagene for verving av nye medlemmer.

Bondevennkampanjen

Hvert år har Bondelaget en aksjon rundt påsketider. Årets aksjon var en videreføring av Bondevenn-aksjonen, der det blant annet ble opprettet en egen nettside bondevenn.no. Målet med nettsiden og kampanjen var å vise verdien av landbruket vårt og trygg naturlig mat fra hele landet. Det er viktig å skaffe seg alliansepartnere utenfor landbruket og denne aksjonen var en anledning til å vise at man setter pris på aktører litt utenom landbruket som bidrar til å snakke opp norsk landbruk. Under finner du noen av de som ble utnevnt som Bondevenner av lokallagene.

Sogndal Bondelag utnevnte Sogndalstrand kulturhotell til Bondevenn. Dette fordi de bruker lokale råvarer fra gårdene i området på sitt kjøkken og fordi de har turer for turister hvor det å vise frem norsk landbruk og kulturlandskap er målet med turene.

Fra venstre Lisa Breiland, Kjell Andreas Heskestad, Tron Skjefrås, Olav Sande, Jan Oddvar Omdal og Eli Laupstad Omdal.

Sogndalstrand kulturhotell utnevnt til Bondevenn. Fra venstre Lisa Breiland, Kjell Andreas Heskestad, Tron Skjefrås, Olav Sande, Jan Oddvar Omdal og Eli Laupstad Omdal.

Stavanger Bondelag har utnevnt Måltidets Hus til Bondevenn. Måltidets hus er med sine 17 ulike aktører Norges viktigste fagmiljø innen matnæringen. De hjelper til med å utvikle råvarer til kvalitetsprodukter, tilgjengelige for folk flest. Enten det gjelder for store matkonsern eller småskalaprodusenter.

Måltidets Hus bondevenn

På bildet ser vi Kari Birgitte Melvær Wiig, Marta Torkildsen, Kristin Hetland og Arna Smistad fra Måltidets Hus. Helge Bergslien var ikke til stede, men ble likevel utnevnt til Bondevenn. Fra Stavanger Bondelag: Torgeir Kinn, Enok Aleksander Kvam og Torger Torgersen.

I påsken utnevnte Tysvær Bondelag sine bondevenner. Temaet var bruk av norsk mat, og Sandra Andrea Kvammen Aksland og Jan Atle Kalkvik ble hedret av næringen. Begge er opptatt av lokale råvarer og bruker mye kortreist mat i virksomheten sin.

På bildet ser vi Kari Birgitte Melvær Wiig, Marta Torkildsen, Kristin Hetland og Arna Smistad fra Måltidets Hus. Helge Bergslien var ikke til stede, men ble likevel utnevnt til Bondevenn. Fra Stavanger Bondelag: Torgeir Kinn, Enok Aleksander Kvam og Torger Torgersen.

Andre saker

Prosjekt brannvarslingsanlegg.....	32
Tur med kokkeelever	33
Verveutvalets aktivitet i 2014	33
Rogalandsgarden.....	34
Infoutvalget.....	35
Aktiviteter i Rogaland for NLR-HMS	35
Åpen Gård	36
Unge bønder kurs.....	37
Skattekurset	37
Kæ seie bonden.....	37
Medlemsutviklinga i fylket	38
Rovvilt	38
Rekruttering av tillitsvalde til landbruket sine organisasjoner	38
Jordvernutvalet.....	39
Styresamling i Sogndalstrand.....	39

Prosjekt brannvarslingsanlegg

Det har kommet inn flere tilbakemeldinger på frustrasjon som gjelder feilmeldinger og falske alarmer på brannvarslingsanlegg på gårdsbruk. På bakgrunn av dette ble det satt sammen en prosjektgruppe for å kartlegge omfanget av problemet. Prosjektgruppen valgte å sende ut spørreskjema til bønder for å få inn informasjon om hvilke problemer de hadde med sine anlegg. Prosjektgruppen har bestått av Eli Serigstad fra Fylkesmannen, Per Inge Egeland fra Norsvin, Arle Ovin fra Fjørvelaget og Marianne Osmundsen Bø fra Rogaland Bondelag. Rogaland Bondelag står som oppdragsgiver for prosjektet. Det ble mottatt 600 svar fra bønder i Rogaland, samt at det ble foretatt intervju av 10 elektroinstallatører. Resultater fra spørreundersøkelse og intervjurunde viser stor misnøye med hvordan anleggene fungerer i dag.

Det ble videre satt opp et pilotprosjekt hvor 12 ulike gårdsbruk ble besøkt for å kartlegge hvor problemet ligger. Det var i hovedsak fokus på tekniske feil, installasjonsfeil og brukerfeil. Besøket ble foretatt av installatør, leverandør og en eller to personer fra prosjektgruppen. Feil på anlegg som

ikke skyldes feil bruk vil en prøve å få reparert i forbindelse med gårdsbesøka. Arbeidsgruppa ser det som nødvendig å få spre informasjon og kunnskap om anleggene slik at bøndene oppnår best mulig drift av anleggene.

Prosjektet fikk kr 210 000 i støtte fra Fylkesmannen sine BU-midler. Rapporter fra spørreundersøkelsene til

bøndene og installatørene ble utarbeidet av Høgskolen for landbruk og bygdenæring.

Prosjektets hovedmål er å øke dyrevelferd og redusere faren for tap av verdier og liv. Dette ved å igangsette tiltak som skal forbedre tekniske anlegg og øke kompetanse om brannforebygging.

Tur med kokkeelever

Tur med kokkeelever har blitt en årlig begivenhet arrangert av Rogaland Bondelag i samarbeid med Kokkemesterlauget Rogaland og Jærkokken Heine Grov. Alle videregående skoler i Rogaland som har 2. vg klasse innen kokk og servitør blir invitert. I alt 36 elever og lærere møtte opp på årets arrangement. Målet med turen og arrangementet er å få mer kunnskap rundt gode Norske landbruksprodukter og hvordan de blir til.

Skolene som var med var Jåttå, Karmsund, Bryne og Godalen vgs. Turen gikk innom Jone Wiig sitt gartneri hvor elevene fikk sett dyrking av tomater og agurk. Videre gikk turen til Olav Røysland som er svineprodusent på Voll og GTI samdrift som er melkeprodusent på Sola. Målet med turen er å gi elevene kunnskap om hvordan gode norske landbruksprodukt blir til. Elev-

Kokkeelever i full gang med middagsforberedelser på Jåttå vgs.

ene får besøke ulike produsenter og blir gitt en orientering om hvilket arbeid som blir lagt ned for å få frem den beste kvaliteten på gården sine produkt. Etter turen samles elevene på Jåttå vgs for å lage en flerretters middag med gode

norske landbruksprodukt. De inviterte gjestene til middagen er blant annet politikere, fylkesordførere, fra næringslivet, fagforeninger og andre sentrale personer.

Verveutvalets aktivitet i 2014

Verveutvalet har hatt to møter i 2014, 26. mars og 3. november. Hovedoppgåva til verveutvalet er å leggja opp strategi for vervearbeid og motivere lokallaga og verveansvarlige til aktiv medlemsverving. Strategi for 2014 har vore:

- Auke medlemstalet til 6500, og medverke til å redusere utmeldingar med konkret oppfølging av desse.
- Fokus på aktive bønder, og dei som er på veg inn i landbruket. Målet på sikt er 70 % av dei som mottok produksjonstilskot. Men også andre med sterk tilknytning til næringa.

Vervekampanjen "Tørre å spørje" har vore også i 2014. Norges Bondelag har auka sitt fokus på å rekruttere unge, både bønder og alle andre med kjærleik for norsk mat og jordbruk. Det vart nye rabattar for unge medlemmer, og lokallaga vart oppfordra til å ta kontakt med alle nye bønder i bygda. Verveutvalet har fylgt opp denne strategien ved utsending av lister med nye og unge bønder til lokallaga.

I november vert verveutvalet og vervekampanjen presentert og omtalt i Bondevennen.

Bilde fra fotokonkurransen, sendt inn av Bente Gro Slettebø.

Vervekurset

Onsdag 24. september ble det arrangert vervekurs. Det møtte 14 medlemmer frå lokallaga. Kaja Heltorp, prosjektleiar i Tørre å Spørre, var foredragshaldar og inspirator. Ho tok for seg fleire tema innanfor verveteknikk som bl. a vere seg sjølv, ta utgangspunkt i "mine grunner"

for å verte medlem. Andre teknikkar er å møte potensielle medlemmer ansikt til ansikt, gjerne over en kopp kaffi, og invitere dei til lokallagets aktivitetar.

Utvalget har delteke på årsmøtet, leiarmøtet og distriktsmøta. Oppsummering av vervearbeidet og medlemsutviklinga står lengre bak i årsmeldinga.

Rogalandsgarden – vårt bistandsprosjekt

Samvirkeorganisasjonene i Rogaland har sitt eget utviklingsprosjekt i Kame-run, - for tiden i Sambolabo, en liten landsby vest i landet. 2014 var starten på den nye 3 - årsfasen 2014-2016.

Våre to prosjektmedarbeidere sitt hovedfokus er å lære befolkningen å organisere seg i bro- og brønnkomiteer og informere om sparegrupper som er både for kvinner (og barn) og menn. Utlån av penger har de jobbet mye med, og det gir kapital til å kjøpe utstyr som igjen gir dem inntekter. Til sammen 13.500 kr er blitt utlånt til kortsiktige lån. Det er 192 menn og 176 kvinner som er organisert i grupper i området.

I 2014 har aktiviteter blitt utført etter planen, og to nye broer er bygd. Den lengste av disse var 22 meter. Dette betyr mye for lokalbefolkningen som både kommer seg frem til markedet med varer, og til skoler og sykehus.

En brønn på 10,5 meter dybde har gitt en landsby rent vann, som er av stor verdi for innbyggerne der.

Det har i år vært kjøpt inn en mølle, som allerede første året har gått med overskudd.

I tillegg har Iya Paul hatt fokus på utnyttning av husdyrgjødsel og dyrknings-teknikker.

Vår kvinnelige prosjektmedarbeider Asta Pauline har lært en gruppe unge og voksne kvinner strikking, og flere medlemmer av bygdekvinnelag i fylket har gitt garn og utstyr som er blitt sendt ned.

Dette året har vi hatt en artikkel om Rogalandsgarden i Bondevennen sitt julenummer. Vi har også lagt ut informasjon på nettsidene til Bondelaget, Bygdekvinnelaget og 4H, samt på Facebook under ”Rogalandsgarden”. Det var også sendt ut pressemelding til alle lokalaviser om mulighet for å være med som deltaker på tur i 2015.

En stor takk til alle innsamlede midler, som kommer fra kor, foreninger, høsttakkegudstjenester, bursdager osv. Totalt 276.699,13 kr har blitt innsamlet i 2014! Nesten halvparten av pengene kommer fra høsttakkegudstjenester som bygdekvinnelaga er engasjert i. 4 H er også aktive bidragsytere, og Rogaland Bondelag sitt årsmøte gikk inn for at hvert lag skulle prøve å gi 1000 kr i

året i støtte. Vi ser også at flere ønsker å være med som faste givere på kontonr. 32015445636 der en selv velger størrelsen på beløp.

Evalueringsstur er planlagt i februar 2015, og det er med stor spenning vi ser frem til å se utviklingen som har skjedd siden sist tur i 2012. Etter rapporter å dømme så betyr vårt bidrag mye for utviklingen for enkeltpersoner og samfunnet i Sambolabo - området. Det viktigste er likevel at motivasjonen for endring ligger hos dem selv.

*Elisabeth Kallevik Nesheim
Rogaland Bondelag (leder)*

*Terje Øen
Samarbeidsrådet (Tine)*

*Kari Rege Nilssen
Rogaland bygdekvinnelag*

*Synnøve Jørgensen
Rogaland 4H*

Bro finansiert av Rogalandsgarden.

Infoutvalget

Infoutvalget har bestått av Kjell Andreas Heskestad som leder, Bente Gro Slettebø, Lisa Breiland, Sigbjørn Andreas Hofsmo og Svein Ståle Kolstø. Marianne Osmundsen Bø har vært sekretær. Det ble holdt 3 møter i 2014.

Utvalget har i samarbeid med Bondevennen arrangert en fotokonkurranse der temaet var "bondens hverdag". Målet med konkurransen var å få inn bilder som viste litt om bondens hverdag. Vinneren i konkurransen var Synnøve Veien fra Nærbø.

Infoutvalget var utspringet for musikkvideoen "Kæ seie bonden", og satte ned en arbeidsgruppe som fikk i oppdrag å lage filmen.

Infoutvalget har også jobbet med å arrangere et nytt kurs i kommunikasjon og mediehandtering. Kurset er rettet mot alle tillitsvalgte i landbrukets organisasjoner og har som mål å gjøre tillitsvalgte bedre til å formidle et budskap på en klar og god måte i media, gi en innføring i hvordan man kan bruke media og hvordan man skal få media interessert i vårt budskap. Utvalget har fulgt med på leserinnlegg i avisene og besvart dem etter behov.

Det ble laget et idehefte til skoler og

Vinnerbildet i fotokonkurransen, sendt inn av Synnøve Veien.

barnehager for å gi inspirasjon og ideer om ulike aktiviteter rettet mot barnehage og skole til lokallagene. Heftet inneholdt informasjon og bilder av aktiviteter som var blitt gjennomført i ulike lokallag i 2013/2014. Heftet ble presentert på distriktsmøtene og gav mulighet for lokallagene å hente ut inspirasjon av hverandre.

Utvalget har laget planer om å få utarbeidet en informasjonsbrosjyre om

Rogalandslandbruket. Målgruppen til brosjyren er sluttbruker/forbruker. De blir også sett i gang en ny fotokonkurranse for 2015, som i hovedsak er rettet mot lokallagene. Tema for konkurransen er: "Vi lager maten din". Det er også ønskelig at bondenæringen er representert på Gladmaten. Det er viktig å få frem hvor maten kommer fra. Det jobbes med å få til en stand på Gladmaten i Stavanger i 2015 eller 2016.

Aktiviteter i Rogaland for NLR-HMS

NLR-HMS, tidligere Landbrukets HMS-tjeneste har 4 rådgivere som har hatt sitt virke i Rogaland i 2014: Kjersti Flesjø, Nord Rogaland (og Sunnhordaland), May Ann Levik, Arnfinn Særheim og Maria Helliesen, Rogaland.

Det er blitt utført ca. 350 HMS-besøk hos våre medlemmer i 2014. Det ble arrangert 14 kurs i Praktisk HMS-arbeid, det deltok til sammen 130 personer på kursene. Det har vært arrangert sikkerhetsdager ved videregående skoler. Rådgiverne har også deltatt på mark-dager og messer. Vi har en positiv økning i vår medlemsmasse.

Vår samarbeidende Bedriftshelsetjeneste har utført 304 Helsekontroller i 2014. (Jæren BHT)

Det ble invitert til 9 fagmøter, derav 2 møter med psykisk helse som tema. Det har deltatt ca. 160 personer på disse arrangementene.

19. november var alle i landbruket i Rogaland invitert til to møter på Øksnevad VGS med temaet «Bonde i medgang og motgang». Arrangører var NLR Rogaland, NLR HMS (tidligere Landbrukets HMS-tjeneste) og «Til for bonden» som er et prosjekt i Rogaland.

Til sammen var det over 120 deltakere. Bønder og andre som er involvert i næringen var med. Blant disse var Bondelaget, Bygdekvinnelaget, Mattilsynet, Til for bonden-vakter, rådgivere i NLR Rogaland og NLR HMS, samt Jæren Young Cowboys.

Magne Vegge satte søkelys på hvordan vi bruker "Godt Bondevett" for å møte ulike utfordringer i landbrukshverdagen. Han er bonde og enhetsleder av psykiatrisk poliklinikk i Farsund.

NLR-HMS, tidligere Landbrukets HMS-tjeneste, ble pr. 01.01.14 overdratt til Norsk Landbruksrådgiving. Alle tidligere ansatte i LHMS er nå

ansatt hos NLR-sentralt på Ås. Vår administrasjon er flyttet fra Kongsberg til Ås i løpet av året. Det har vært jobbet mye med strukturen til NLR i 2014, og det vil nå i vår 2015 bli avgjort om NLR, som i dag består av 39 selvstendige lokale enheter, skal slås sammen til færre enheter. Det er derfor også usikkert for de ansatte i NLR-HMS hvorvidt vi skal ansettes i lokale NLR enheter.

Det er beundringsverdig at HMS-rådgiverne, som har hatt en usikker jobbsituasjon, og fremdeles ikke vet hvor de skal ansettes fremover, har klart å holde arbeidsinnsatsen sin på topp og har økt medlemsmassen i LNR-HMS. Det viktige arbeidet med Helse Miljø og Sikkerhet vil fra NLR-HMS' side holdes oppe med fullt trøkk også i 2015. Det er derfor også viktig å fortsatt beholde et godt samarbeid med Rogaland Bondelag.

Åpen Gård

Søndag 25. mai holdt Tysvær Bondelag, Tveit Jordbruksskule og 4 H Åpen Gård for 6000 besøkende på Tveit Jordbruksskule. Arrangementet ble åpnet av Jan Idar Haugen, styremedlem i Rogaland Bondelag og det var mange kjekke aktiviteter for store og små i strålende sommervær. Det var rammene for Tysvær Bondelags hittil største Åpen Gård. Rekordhøye besøkstall, omtrent 6000 besøkende førte til utfordringer rundt parkering og tomme hyller både hos den lokale kjøpmannen og i Åpen Gård sine matutvalg. De besøkende så ut til å trives veldig bra, og smilet satt løst, på tross av kø for å få seg en pølse. Nytt i år var trøtraktorløype, det var også mulighet for de minste til å hoppe i høyet (halmen) samt en prøvetur i den nye klatreparken (høyt og lavt). Dette sammen med en rekke tippekonkurranser med diverse preimer, gjorde dagen svært vellykket. Arrangementet var et samarbeid mellom Bondelaget, Tveit Jordbruksskule og 4 H. En stor takk til sponsorer og de om lag 150 dugnadsfolkene fra fjernt og nær som var med å gjorde det hele mulig.

Det var Åpen gård den 24. august 2014 hos Svein Martin Haaland og Lodve Haaland på Haaland i Figgjo. Lodve Haaland hadde omvisning på sin pelsdyrfarm. Det var rundt 400 besøkende hos Svein Martin og Lodve til tross for dårlig vær. Det var åpent minkhus og kuffjøs, hesteridning, hopping i høyet, salg av grillmat, lapper/ kaffe og is, og traktorkjøring til og fra parkering med dyretransportvogn.

Stein Ove og Magny Byberg hadde samme dag åpen gård i Hommersåkveien på Sandnes. Her var det om lag 900 besøkende og det var satt ut ulike dyr som griser, sauer og kalver. Traktorer og maskiner var også satt ut. Det var bondesti, hopping i høyet, traktorkjøring, riding, sauegjeting, fjøsbesøk og matsalg.

Kurt Hoberstad på Varhaug inviterer også til åpen gård denne dagen. Det ble tatt imot rundt 800 besøkende og ungene fikk hoppet i høyet, kosing med kalvene og hesteridning.

Fra Åpen gård i Tysvær.

Fra Åpen gård på Hoberstad.

Mink på Haaland.

Sonja deler ut blomst til Kurt.

Unge bønder kurs

Rogaland og Agder Bondelag ville forsøke å praktisere et samarbeid ved å utvide ”Kurs for unge (nye) bønder, dette ble gjort ved å invitere Agder med og velge kurssted litt lengre sør enn tidligere praksis.

Bondelagene i Rogaland og Agder inviterte til unge bønder-kurs fredag 17.- lørdag 18. oktober 2014. Kurset skulle avholdes på Utsikten i Kvinesdal. Målet med kurset var å gi nyttig kunnskap til unge som har eller skal overta gården. Det vil også bli gitt en innføring i juss og eierskifte, samvirke, utdanningsmuligheter, landbruksøkonomi og HMS.

Det viste seg å ikke bli til den responsen de hadde håpet på. Det var få påmeldte, og det ble besluttet å avlyse kurset. Tidligere år har kurset blitt holdt lokalt. Dette er nok en viktig faktor for mange fra Rogaland som vil være med på kurs, dette er noe en må se videre på når en skal planlegge neste kurs.

Bilde fra fotokonkurransen, sendt inn av Solveig Marie Ådneram.

Skattekurset

Det årlige skattekurset for ansatte ved regnskapskontorene i fylket ble avholdt på Rica Hotel Maritim i Haugesund.

19 kontorer i Rogaland har avtaler med Norges Bondelag, og fra disse møtte 182 ansatte til selve skattekurset. Rogaland Bondelag har ansvar for den tekniske delen av arrangementet, mens Norges Bondelag er ansvarlig for den faglige biten. Årets skattekurs tok opp

de nyeste oppdateringene av regelverket rundt skatt, avgifter og regnskap. Sentrale tema var bortfall av arveavgift, oppføring og vedlikehold av hus på annen manns eiendom, praktisk behandling av mindre samvirkeforetak, og opphør ved at en faller utenfor næringsbegrepet. Fra Norges Bondelag foreleste Pål Kristian Ormstad og Anders Bjørnsen. Lars Erik Aamodt møtte

fra Skatteetatens kompetansesenter orienterte om aktuelle saker fra Skatteetaten.

Før selve skattekurset ble det holdt en temadag med fokus på bokføringsregelverket. Torill Volden fra Abacus holdt dette kurset for 39 påmeldte.

Kæ seie bonden

For ein suksess!

Ut frå lokale initiativ vart det laga ein musikkfilm med melodi frå Ylvis' The Fox. Filmen vart lagt ut på Youtube. Filmen fekk ein respons ute blant folk og sosiale media som var fantastisk. Filmen er sett av over 300 tusen personar. Dette var ekta vare.

Aud Jorunn Egeland, Evy Lode Jonassen, Nils Olav Bakke, Kristin Spanne Fausk og Jan Jonassen.

Medlemsutviklinga i fylket

Ved årsskiftet 2014/2015 var det 6377 medlemmer i Rogaland Bondelag. Totalt er det vervet 313 nye medlemmer i løpet av året. Med en avgang på 288 har vi en vekst på 25 medlemmer. Hovedårsaken til at medlemmer melder seg ut av bondelaget har vært naturlige årsaker, som at de har sluttet i næringa, har flyttet, har ikke betalt kontingent, eller død. Noen få medlemmer melder seg ut på grunn av politikk, mens noen mel-

der seg ut på grunn av kostnadene av medlemskap. Medlemsveksten har vært preget av flere personlige medlemmer. Totalt har andelen bruksmedlemmer gått ned i løpet av året, med -72 bruksmedlemmer.

Totalt har 20 lokallag hatt medlemsøkning i løpet av året. Størst medlemsøkning har Gjesdal Bondelag hatt, med 30 nye medlemmer, fulgt av Stavanger Bondelag med 28, Sandnes med

24 og Time med 23. Gjesdal har og hatt størst nettoøkning, med 23 medlemmer i netto vekst, fulgt av Søre Hå med 15.

På landsbasis har Norges Bondelag ved utgangen av 2014 61.827 medlemmer, og en medlemsøkning på 368 medlemmer (0,6 %) i 2014.

Rovvilt

Rogaland Bondelag, Rogaland Sau og Geit og skadefellingslaget samarbeider om rovdyrforvaltningspolitikk i Rogaland. Saman med Småbrukerlaget blir det årlig arrangert et koordineringsmøte med fylkesmannens miljøvern-avdeling og fylkeskommunen. Bondelaget, Sau og Geit og skadefellingslaget samarbeider om søknader på skadefellingsløyve på rovvilt når det er aktuelt. I vinteren 2014 resulterte det i et skadefellingsforsøk på jerv i Suldalsheiene, og søknad for et nytt skadefellingsforsøk i 2015 ble levert i desember 2014. Denne søknaden har blitt imøtekommet av Fylkesmannen i Rogaland.

Fagdag «jakt på store rovdyr»

Rogaland Bondelag, Rogaland Sau og Geit, og skadefellingslaget arrangerte i november 2014 en fagdag om jakt på store rovdyr - jerv, gaupe, ulv og bjørn. Fagdagene ble holdt 29.11 på Årdal og 30.11 på Helleland. Det var 12 og 18 deltakere med variert jakterfaring og bakgrunn på kursene.

Det er et politisk mål at jakta på de store rovdyra skal være effektiv og velorganisert, og vi fikk støtte fra Fylkesmannen til å gjennomføre fagdagen.

Innleggene i kurset ble gjort av Arve Aarhus, leder for skadefellingslaget, og Dagh Bakka fra Skogkurs. Arve Aarhus

la fram situasjonen i Rogaland, og hvordan skadefelling og lisensjakt foregår i fylket, og de gjeldende ordningene for lisensjakt og skadefelling.

Dagh Bakka sto for størsteparten av kurset, og foreleste om jakt på de fire store rovdyrene, med særlig fokus på jaktteknikk. Kurset tok og for seg dyrenes atferd og levemåte, samt hvordan håndtere mediene i et konfliktfylt tema.

Rekruttering av tillitsvalde til landbruket sine organisasjoner

Rekruttering var eit av temaa på distriktsmøta 2014. Rekruttering av tillitsvalde bør være ein kontinuerlig prosess.

På årsmøtet i Samarbeidsrådet onsdag 11. juni var det også diskusjon på utfordringane ein har rundt rekruttering av tillitsvalde til landbruket sine organisasjonar. Fleire organisasjonar, inkludert bondelaget, har utfordringar med rekruttering av unge tillitsvalde. Dette tema har vore oppe til diskusjon i 2014 i fleire organisasjonar utan at det har kome nokre handfaste planar eller strategiar på korleis arbeidet skal leggast opp. Her kan fylkeslaga koma meir på

banen med innspel på korleis ein vil ta fatt i denne utfordringa.

Årsaker for å ikkje engasjera seg kan vera:

- Det gjer ikkje status og formalkompetanse. (Studiepoeng)
- Dei som satsar i landbruket har stor drift.(tidsklemma)
- Økonomisk stimuli.
- Familiesituasjon, ektefelle har karriere i anna yrke
- Barn skal følgjast opp
- Økonomisk situasjon på garden, store investeringar krev god oppfølging

Kva kan vi gjer?

- Betre økonomiske rammevilkår for tillitsvalde, korleis med stramt budsjett?
- kompetanse som gir studiepoeng
- Mentorordningar
- Sosialt og fagleg fellesskap

Målsetting:

Få gode tillitsvalde inn i landbrukets sine organisasjonar på alle nivå.

Jordvernutvalet

Jordvernutvalet / fylkeslaget tilbyr lokallaga ekstra kompetanse i samband med utarbeiding av høyringar på planar som vedkjem bonden og bygda. Denne hjelpa er gratis for lokallaga.

I 2014 hadde jordvernutvalet eit møte. Hovudsaka på møte var nedbygging av matjord på Kverneland i Time kommune, den såkalla Frøylandsaka.

Time Bondelag hadde innspel til høyringa. Fylkesmannen hadde lagt ned fråsegn mot planane som kommunane / fylkeskommunen hadde lagt på høyring. Saka vart då sendt for endelig godkjenning i Kommunal- og effektiviseringsdepartementet.

Jordvernutvalet var med og arrangerte demonstrasjon på Frøyland då

representantar frå Kommunaldepartementet, landbruksdirektoratet, fylkesmann, fylkeskommune og kommunane var på befaring den 1. oktober. Lokallaga i på Jæren, Rogaland Bondelag, Norges Bondelag og fleire andre organisasjonar deltok i markeringa.

Styresamling i Sogndalstrand

Styret la sitt styremøte til Sogndalstrand kulturhotell 31. mars-1.april 2014. Lise Boeck Jakobsen, kommunikasjonssjef i Norges Bondelag holdt kurs i powerpoint presentering.

Hotelsjefen fortalt en imponerende fortelling om Sogndalstrand og vi fikk en omvisning i området – blant annet den historiske trebyen i Sogndalstrand. Sokndal kommune er en Cittaslow kommune og en representant fra Sokndal kommune orienterte. En Cittaslow kommune har som hovedmål å bevare kulturelt mangfold og særpreg. Det ble tid til et spennende besøk i Titania gravene med leder i Sokndal Bondelag Tron Skjefrås. Når styret og ansatte er ute på samling drar vi gjerne på gardsbesøk. Vi fekk besøke Gaute Urdal, som viste oss eit flott saudefjøs, og på omvisning hos styremedlem Kjell Andreas Heskestad. Styresamlingen var og siste arbeidsdag for Signe Henriksen, som gikk av med pensjon etter 33 år på kontoret i Rogaland Bondelag. Vi ønsker henne ein fin pensjonisttilværelse.

Styret og tilsette i gravemaskinskuffe på Titania.

*Signe Henriksens siste arbeidsdag.
Fra v. Olav Sande, Signe Henriksen
og Ola Andreas Byrkjedal.*

Leiarane i lokallaga

	Leiarane 2013/2014	Leiarane 2014/2015
81101 01 Eigersund	Øyvind Voilås	Øyvind Voilås
81101 02 Helleland	Jostein Sleveland	Jostein Sleveland
81102 01 Sandnes	Bernt Palle Nærland	Geir Ingve Øglend
81102 02 Riska	Stein Ove Byberg	Stein Ove Byberg
81103 01 Stavanger	Torgeir Kinn	Torgeir Kinn
81106 01 Skåre	John Egil Frøystad	John Egil Frøystad
81111 01 Sokndal	Tron Skjefrås	Tron Skjefrås
81112 01 Lund	Per Kåre Kjørmo	Per Kåre Kjørmo
81114 01 Bjerkreim	Geir Ove Sveta	Geir Ove Tysland
81119 02 Nærbø	Åsbjørn Høyland	Åsbjørn Høyland
81119 03 Varhaug	Geir Erik Aanestad	Geir Erik Aanestad
81119 04 Søre Hå	Bjørn Friestad	Knut Åge Gjersdal
81120 01 Klepp	Jon-Arild Anda	Jan-Arild Anda
81120 02 Bore	Jan Tore Refve	Jon Tore Refve
81120 03 Orre	Johannes Wiig	John Erga
81121 01 Time	Arne A. Berge	Arne A Berge
81122 01 Gjesdal	Marit Epletveit	Marit Epletveit
81124 01 Sola	Bjørn Otto Byberg	Bjørn Otto Byberg
81127 01 Randaberg	Helge Todnem	Trond Vistnes
81129 01 Forsand	Egil Byberg	Svein Levik
81130 01 Strand	Jarle Ravnås	Jarle Ravnås
81133 01 Hjelmeland	Sven Gil Westersjø	Lars Våge
81134 01 Suldal	Lars Arne Bjørkland	Lars Arne Bjørkland
81135 01 Sauda	Ola Magnar Birkeland	Ola Magnar Birkeland
81141 01 Finnøy	Per Bergøy	Tor Inge Sakseid
81141 03 Fogn	Rasmus Bø	Erlend Harestad
81141 04 Sjernerøy	Torgeir Aartun	Torgeir Aartun
81141 05 Ombo	Ann-Mari Lindanger	Erlend Nes
81142 01 Rennesøy	Guttorm Gudmestad	Guttorm Gudmestad
81144 01 Kvitsøy	Anders Nordbø	Anders Nordbø
81145 01 Bokn	Torstein Alvestad	Torstein Alvestad
81146 01 Tysvær	Svein Helge Høyvik	Inger Johanne Bligaard
81149 01 Karmøy	Morten Dale	Morten Dale
81154 01 Vikedal	Andreas Eikeland	Andreas Eikeland
81154 02 Sandeid	Johannes Vestbø	Johannes Vestbø
81154 03 Imsland	Hans Ilstad jr	Leif Bjarne Olsen
81154 04 Vats	Jakob Eskeland	Jakob Eskeland
81154 05 Skjold	Roald Haraldseide	Roald Haraldseide
81159 01 Ølen	Trond Haugland	Trond Haugland
81159 02 Bjoa	Inga Steinsland	Inga Steinsland
81159 03 Vikebygd	Reidar Nagell Bjordal	Reidar Nagell Bjordal

Medlemsoversikt

	Medlemstal 31.12.2013	Ut	Inn	Medlemstal 31.12.2014	Medlemstal Bruk
Eigersund	69	4	7	72	30
Helleland	100	4	2	98	49
Sandnes	451	30	24	447	181
Riska	88	2	6	93	38
Stavanger	147	19	28	152	45
Skåre	29	1	2	30	15
Sokndal	46	3	3	47	18
Lund	81	2	7	85	36
Bjerkreim	357	25	6	338	152
Nærbø	317	12	8	312	130
Varhaug	260	11	18	268	102
Søre Hå	211	2	18	226	101
Klepp	172	6	12	176	71
Bore	103	10	4	98	45
Orre	136	6	3	134	58
Time	533	20	23	534	209
Gjesdal	299	10	30	322	115
Sola	251	15	12	248	119
Randaberg	175	13	5	169	82
Forsand	64	2	1	62	25
Strand	153	8	4	149	64
Hjelmeland	216	3	7	220	106
Suldal	255	7	15	262	136
Sauda	75	5	4	74	37
Finnøy	258	5	7	258	122
Fogn	52	1	1	51	25
Sjernarøy	65	2	3	67	32
Ombo	42	1	1	42	15
Rennesøy	259	11	10	259	109
Kvitsøy	13	0	1	14	8
Bokn	37	0	1	38	25
Tysvær	232	13	6	227	104
Karmøy	177	11	12	179	87
Utsira	0	0	0	1	0
Vikedal	66	1	1	65	33
Sandeid	92	3	5	94	41
Imsland	53	2	0	51	24
Vats	134	4	4	133	57
Skjold	131	8	4	128	55
Ølen	75	4	4	76	34
Bjoa	39	2	0	37	17
Vikebygd	37	0	4	41	18
	6350	288	313	6377	2 770

Rekneskapen 2014

Salgsinntekter:	Rekneskapen 2014	Årsbudsjett 2014	Rekneskapen 2013
Annonser	-35 300,00	-45 000,00	-46 300,00
Salgsinntekter avg. fri	0,00	0,00	-2 135,00
Deltakeravgifter avg. fri	0,00	-15 000,00	0,00
Andre avgiftsfrie inntekter	-1 015,00	0,00	0,00
Kursavgifter avg. fri	-42 900,00	0,00	-56 480,00
Andre inntekter			
Offentlige tilskudd prosjekter	-310 000,00	0,00	-544 000,00
Refusjoner, tilskudd div.org.	253409,55	-368 000,00	-395 936,45
Rammetilskudd	-949 000,00	-840 000,00	-836 000,00
Fylkesleder	-291 000,00	-290 000,00	-286 000,00
Opplæring tillitsvalgte	-119 000,00	-119 000,00	-118 700,00
Støtte aktive lokallag	-359 379,00	-232 000,00	-228 751,00
Verveutvalet	-20 000,00	0,00	-46 253,35
Sum inntekter	-2 381 003,55	-1 909 000,00	-2 566 055,80
Lønnskostnader	571 971,72	886 000,00	952 490,76
Telefongodtgjørelse	12 000,00	19 000,00	12 000,00
Ref./avsatt lønn	0,00	300 000,00	311 858,00
Møtegodtgjørelse/dag-godtgj.	371 690,00	365 000,00	409 350,00
Fast godtgj. honorar till.valgt	110 000,00	110 000,00	110 000,00
Honorar andre	3 000,00	0,00	0,00
Arbeidsgiveravgift	70 781,72	70 000,00	75 686,26
Kurs, seminar	4 500,00	22 000,00	31 500,00
Telefongodtgjersle	12 000,00	19 000,00	12 000,00

Driftskostnader:	Rekneskapen 2014	Årsbudsjett 2014	Rekneskapen 2013
Telefongodtgjørelse	12 000,00	19 000,00	12 000,00
Ref./avsatt lønn	0,00	300 000,00	311 858,00
Møtegodtgjørelse/dag-godtgj.	371 690,00	365 000,00	409 350,00
Fast godtgj. honorar till.valgt	110 000,00	110 000,00	110 000,00
Honorar andre	3 000,00	0,00	0,00
Arbeidsgiveravgift	70 781,72	70 000,00	75 686,26
Kurs, seminar	4 500,00	22 000,00	31 500,00
Telefongodtgjersle	12 000,00	19 000,00	12 000,00
Bilgodtgjørelse	114 562,65	75 000,00	103 836,20
Flybilletter	19 407,98	20 000,00	32 291,00
Reisekostnader	62 496,50	24 000,00	29 201,40
Annen godtgj./repr. ikke pl.	1 650,00	0,00	0,00
Refusjon reiseutgifter	7 052,00	0,00	0,00
Interne møter	14 417,88	60 000,00	35 790,95
Eksterne møter	460 892,90	493 000,00	477 939,05
Annonser, kunngjøringer	53 408,00	0,00	13 204,50
Film og foto	12 800,00	0,00	0,00
Markedsmateriell	9 713,01	0,00	11 899,00
Kontingenter	6 700,00	0,00	3 400,00
Gaver	12 812,82	13 000,00	30 721,65
Aktive lokallasmidler	271 600,00	232 000,00	233 400,00
Tur med lokallagsleiarane			
Støtte til diverse org. m.m.	10 000,00	0,00	0,00
Andre kostnader	0,00	2 000,00	0,00
Sum kostnader	1 929 382,96	1 934 000,00	2 620 149,51
Driftsresultat	-451 620,59	25 000,00	54 093,71
Finansresultat	-15 402,83	-25 000,00	-24 798,12
Resultat	-467 023,42	0,00	29 295,59

Balanse Rogaland Bondelag 31.12.2014

Egendeler:	2014
Bank	1 249 936
Sum bank	1 249 936
Sum Eiendeler	1 249 936
Egenkapital og gjeld:	2014
Egenkapital 01.01.2014	491 452
Årets overskudd	467 023
Egenkapital 31.12.2014	958 475
Avsetninger	
Studiearbeid	145 510
Aktive lokallag	122 951
Jordvernarbeid	23 000
Sum avsetninger	291 461
Sum Gjeld og egenkapital	1 249 936

Stavanger, 16. januar 2015

Ola Andreas Byrkjedal
Ola Andreas Byrkjedal

Kjell Andreas Heskestad
Kjell Andreas Heskestad

Sonja H. Skårland
Sonja Herikstad Skårland

Lisa Breiland
Lisa Breiland

Jan Idar Haugen
Jan Idar Haugen

Ann Elise Mæle (RBK)

Elin Egeland Roda (RBU)

Personalet i Rogaland Bondelag

Olav Sande,
organisasjonssjef 100% stilling.

Are Hauge Braaten,
førstekonsulent 100% stilling siden
05.01.14

Ruth Soma,
førstekonsulent 50% stilling siden
01.10.14

Marianne Osmundsen Bø,
rådgiver 100%, permisjon fra 01.01.15

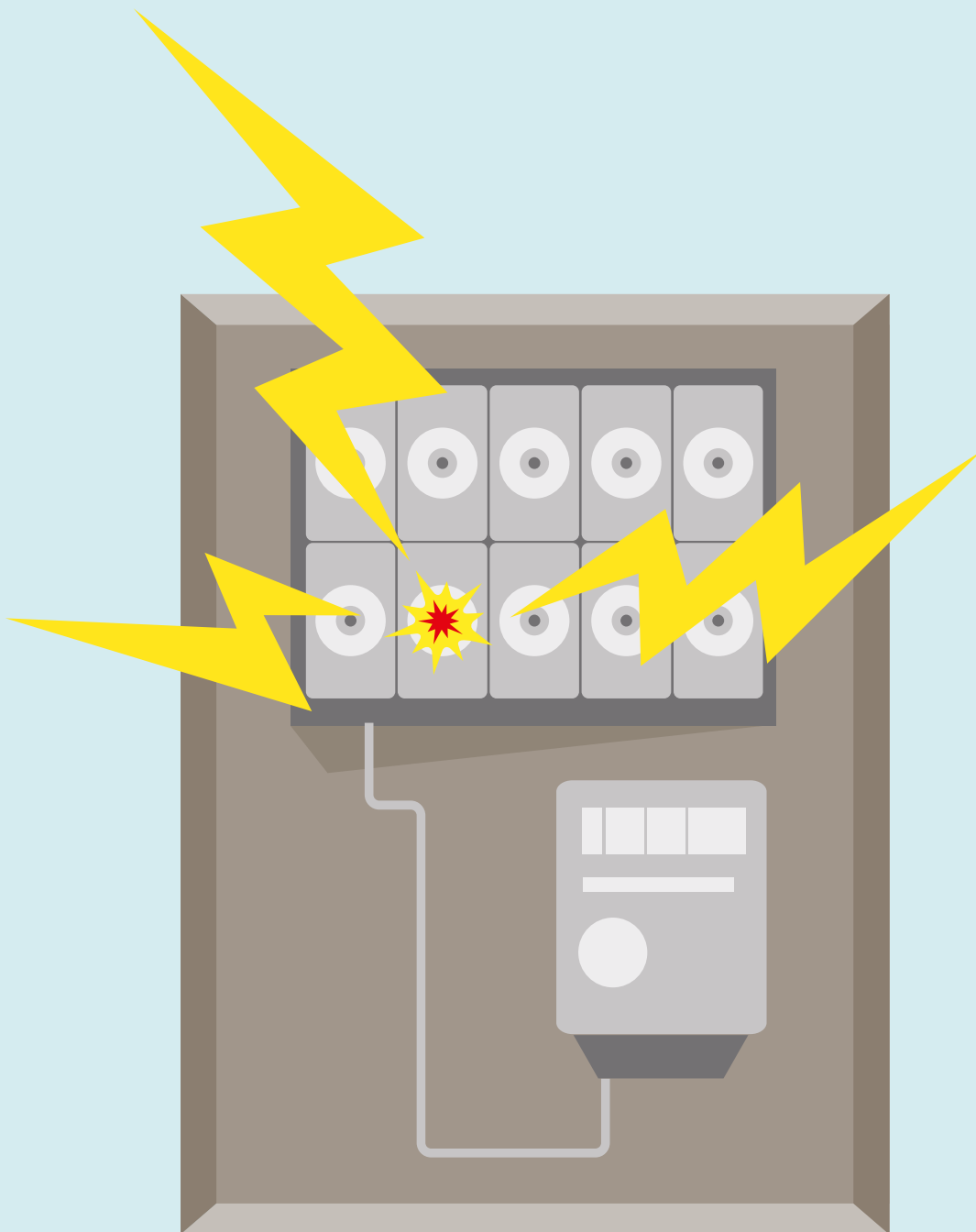
Signe Henriksen,
førstekonsulent 100% stilling, siste
arbeidsdag 01.04.14

Wenche Pollestad,
vikar fra 01.01.15 til 01.10.15.

Fra venstre: Are Hauge Braaten, Ruth Soma, Wenche Pollestad, Olav Sande.

Notater

Unngå brann på gården din

De fleste brannene i driftsbygninger i norsk landbruk skyldes feil på det elektriske anlegget eller feil bruk av elektrisk utstyr. Bestiller du el-kontroll med termografering, kan du få betydelige rabatter på forsikringene dine.

Ring oss på 03100 eller kom innom et av kontorene våre, så hjelper vi deg.

Gjensidige

SAMARBEIDSRÅDET

for landbruksorganisasjonane
i Rogaland

Sandvikvegen 21 - Postboks 278 - 4002 Stavanger
Telefon 51 88 72 70 - Telefax 51 88 02 80

Rogaland
Bondelag

Felleskjøpet
Rogaland Agder

Norsvin
Rogaland

TINE Meieriet Sor

Nortura

Høgskulen for landbruk
og bygdeutvikling

Norske Poterindustrier
Jæren

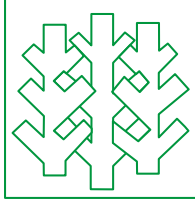
Landteknikk

Rekneskapslaga på
Dalane og Jæren

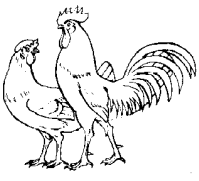
Rogaland
Landbrukssekskap

Skogeigarlaget
Vest

Norsk Landbruks-
rådgiving Rogaland

Rogaland
Fjorfelag

Rogaland
Pelsdyrslag

SpareBank 1
SR-Bank

Gartnerhallen